

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
КИЇВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ ТЕХНОЛОГІЙ ТА
ДИЗАЙНУ

Факультет дизайну

Кафедра мистецтва та дизайну костюма

УДК 7.012:687.016

КВАЛІФІКАЦІЙНА РОБОТА
здобувача вищої освіти першого (бакалаврського) рівня

на тему: «Розробка колекції костюма для археологів на основі
впровадження досвіду існуючих розробок спеціального одягу»

Виконав(ла): здобувачка освіти групи БДо1-19
спеціальності 022 Дизайн

освітньої програми Дизайн одягу

Діана СКІЧКО

Науковий керівник д. мист., проф., Наталія
ЧУПРИНА

Рецензент к.т.н., доц. Тетяна СТРУМІНСЬКА

Київ 2023

АНОТАЦІЯ

Скічко Д. О. Розробка колекції костюма для археологів на основі впровадження досвіду існуючих розробок спеціального одягу – Рукопис.

Кваліфікаційна робота здобувача вищої освіти першого (бакалаврського) рівня за спеціальністю 022 Дизайн – Київський національний університет технологій та дизайну, Київ, 2023 рік.

У кваліфікаційній роботі обґрунтовано, що спеціального одягу для археологів не розроблено нині ні в Україні, ні за її межами, проте такий процес можливий завдяки комплексу вимог і рекомендацій, сформованих трудовим законодавством України. В якості основи для дослідження та аналізу було взято надбання української народної культури, а саме етнічний костюм та досвід вже існуючих розробок одягу для спеціального вбрання. Проаналізований розвиток народного строю від давніх часів до сучасності та враховано потреби представників археологічного фаху і нормативні вимоги до робочого одягу, що в комплексі дає змогу створити унікальну колекцію. Методом опитування членів всеукраїнської організації спілки археологів було визначено основні потреби та зауваження представників даної професії щодо створення спеціального одягу із відповідними естетичними характеристиками, на основі цього було створено три блоки одягу для різних потреб.

Ключові слова: *спеціальний одяг, археологія, автентичне вбрання, дизайн одягу, український одяг, сучасний гардероб, функціональний одяг, проєктний образ колекції.*

SUMMARY

Skichko D. O. Design of a costume collection for archaeologists based on the implementation of the experience of existing developments of special clothing - Manuscript.

Qualification work of higher education applicant of the first (bachelor) level in specialty 022 Design - Kyiv National University of Technology and Design, Kyiv, 2023.

In the qualification work, it is substantiated that special clothing for archaeologists has not been developed either in Ukraine or abroad, but such a process is possible thanks to the set of requirements and recommendations formed by the labor legislation of Ukraine. As a basis for research and analysis, the heritage of Ukrainian folk culture, namely the ethnic costume, and the experience of existing clothing developments for special clothing were taken. The development of the national costume from ancient times to the present is analyzed and the needs of representatives of the archaeological profession and normative requirements for work clothes are taken into account, which in the complex makes it possible to create a unique collection. Using the method of surveying members of the All-Ukrainian organization of the union of archaeologists, the main needs and comments of representatives of this profession regarding the creation of special clothing with appropriate aesthetic characteristics were determined, based on this, three blocks of clothing were created for different needs.

Keywords: *special clothing, archeology, authentic clothing, fashion design, Ukrainian clothing, modern wardrobe, functional clothing, project image of the collection.*

ЗМІСТ

Вступ	5
Розділ 1 Аналітичний	9
1.1. Аналіз попередніх досліджень за темою дизайн-проектування робочого та спеціального одягу	9
1.2. Досвід існуючих розробок спеціального одягу та можливості їх використання у створенні одягу для археологів	12
1.3. Вимоги для створення спеціального одягу для археологів	14
1.4. Використання автентичних характеристик традиційного українського вбрання в дизайн-проектуванні спеціального одягу для археологів	18
1.5. Адаптація спеціального одягу до автентичної стилістики та потреб споживача	29
Висновки до розділу 1	36
Розділ 2 Проектно-композиційний	37
2.1. Визначення вимог споживача до проектного образу колекції спеціального одягу для археологів	37
2.2. Визначення типу та образу споживача колекції	47
2.3. Призначення колекції	48
2.4. Трансформація творчого джерела в проектний образ колекції	50
2.5. Вибір методу розробки моделей колекції	52
2.6. Композиційна побудова та формоутворення колекції	53
2.7. Характеристика блоків колекції	54
Висновки до розділу 2	56
Розділ 3 Конструкторський	58
3.1. Вибір моделей для проектування	58
3.2. Метод отримання конструкції виробів	64
3.3. Моделювання первинної форми	68
3.4. Вибір матеріалів	74
Висновки до розділу 3	78
Загальні висновки	79
Список використаних джерел	81
Додаток А	86
Додаток Б	93
Додаток В	105
Додаток Г	109

ВСТУП

Виникнення сучасного спеціального одягу співпадає із розвитком індустріалізації та науково-технічним прогресом. Ці процеси породили велику кількість різноманітних професій, представникам яких необхідно мати одяг та екіпірування із високими показниками захисту. Проте, сучасна легка промисловість зосереджена, в основному, на розробці та виготовленні спеціального одягу для робочих фахів. Але поза її увагою залишилися професії, що поєднують у собі інтелектуальне та фізичне навантаження. Зокрема, це археологія, що не тільки потребує активної роботи у польових та лабораторних умовах, але й відповідної презентабельності зовнішнього вигляду. Адже саме археологи відкривають та зберігають спільне минуле, що покладає на них важливу культурологічно-просвітницьку місію.

Актуальність дослідження. Археологія наразі визнана однією з рідкісних професій. Підготовка вузькопрофільних фахівців потребує значної кількості часу та зусиль, тому археологія є наукою, що потребує популяризації, захисту та створення позитивного іміджу у суспільстві. Всі археологи, які беруть участь у комунікації із широким загалом, потребують більшої уваги для розкриття суті, актуальності та специфіки фаху.

Привернути увагу суспільства можна саме через одяг, адже це один із перших і найбільш стійких маркерів створення іміджу у суспільстві. В умовах активної фази війни, яка відбувається в Україні, археологічні об'єкти, науково-просвітницькі установи, в тому числі університети та музеї, на базі яких здійснюється дослідження нашого минулого, все частіше стають об'єктами ворожих інформаційних та культурних атак. Саме тому дизайн-проекування спеціального одягу для археологів, що включав би в себе елементи автентичного стилю та відповідав би сучасним вимогам захисту та безпеки, є актуальним і для фахівців, і для представників інших галузей, що пов'язані із значними фізичними навантаженнями та мають місію підтримки українців: волонтери, музейні працівники, реставратори тощо.

Мета даної роботи полягає у розробці проєкту, який забезпечить археологів спеціальним одягом. Таких розробок нині не існує не тільки в Україні, але й у інших європейських країнах. Сьогодні підвищилася роль та вага археологічної роботи як одного з факторів збереження українського автентичного минулого та формування сучасної української самосвідомості.

Для цього було виконано ряд **завдань**:

- досліджено український автентичний спадок в царині одягу та матеріальної культури в цілому для розуміння неповторних рис народного строю;
- проаналізовано сучасні здобутки у сфері розробок спеціального одягу та засобів індивідуального захисту;
- виокремлено необхідні для археологічного фаху фактори, що дозволяють створити базовий та святковий стрій із відповідними безпековими та естетичними вимогами;
- виявлено основні принципи трансформації та адаптації композиційно-художніх елементів українського традиційного вбрання в сучасному дизайн-проєктуванні спеціального одягу;
- інтегровано виокремлені деталі автентичного строю у сучасний спеціальний одяг таким чином, щоб надати йому більшої функціональності та естетичної ваги;
- створено колекції одягу, що поєднує у собі вимоги безпеки, комфорту та автентичні українські елементи.

Об'єктом дослідження є дизайн-проєктування спеціального одягу для фахівців специфічного профілю, що потребує врахування різноманітних етичних, естетичних та практичних критеріїв. **Предметом дослідження** є розробка комплексу елементів спеціального одягу для археолога, що включають як автентичний крій та оздобу, так і сучасні матеріали, фурнітуру й відповідні безпековим вимогам елементи.

Методи дослідження дібрано відповідно до поставленої мети та завдань. Використано загальнонаукові та спеціальні. Серед загальнонаукових методів застосовано принципи об'єктивності, історичності, синтезу, опису, аналізу,

дедукції тощо. Спеціальні методи включають у себе інструментарій, необхідний для аналізу структури костюму та його складових, технологій, матеріалів тощо.

При роботі з візуальними матеріалами з композиційно-художніх особливостей розвитку традиційного українського костюма застосовано предметно-аналітичний та історико-системний методи. Структурний аналіз дозволив вивчити композиційно-конструктивну основу традиційного українського вбрання та художньо-декоративного оздоблення як систему взаємопов'язаних елементів. Для визначення, систематизації та узагальнення інформації щодо вимог до створення спеціального одягу для археологів використано літературно-аналітичний та тематично-проблемний методи.

Наукова новизна дослідження полягає, у розробці спеціального одягу для представників археологічного фаху у комплексі: від білизни та базових елементів до святкового строю на основі як сучасних розробок у царині спеціального гардеробу так і з урахування особливостей автентичного народного українського костюма. Для цього проаналізований розвиток народного строю від давніх часів до сучасності та враховано потреби представників археологічного фаху і нормативні вимоги до робочого одягу, що в комплексі дає змогу створити унікальну колекцію. Обґрунтовано, що спеціального одягу для археологів не розроблено нині ні в Україні, ні за її межами, проте такий процес можливий завдяки комплексу вимог і рекомендацій, сформованих трудовим законодавством України.

Практичне значення роботи полягає у розробці гардеробу, що забезпечує специфічні потреби польових і камеральних археологів, але має також елементи, що слугують презентації української культури та історії через автентичні елементи костюма. Вона матиме попит не тільки у фахівців одного напрямку, але й серед різних верств населення, що потребують комфортного одягу, який відповідає не швидкоплинним трендам, а екологічній та патріотичній потребі у глибинному змісті повсякдення, вираженні особистості та її позиції через базовий, комфортний одяг.

Апробація результатів дослідження. Теоретичні результати дослідження було оприлюднено та обговорено на міжнародних науково-практичних конференціях: IV Всеукраїнська науково-практична конференція «Стан і перспективи розвитку хімічної, харчової та парфумерно-косметичної галузей промисловості» (Херсон, ХНТУ, 21 травня 2021р.), III Всеукраїнська конференції здобувачів вищої освіти і молодих учених «Інноватика в освіті, науці та бізнесі: виклики та можливості», конкурс стартапів (Київ, КНУТД, 17 листопада 2022р.), The V-th International Symposium «Creativity. Technology. Marketing» (Кишинів, ТУМ, 31 березня 2023р.). Дизайн-проекти моделей одягу за результатами досліджень були представлені в програмі Міжнародного конкурсу молодих дизайнерів-модельєрів «Печерські каштани» (Київ, КНУТД, 2022, 2023 рр.), Міжнародного конкурсу одного образу та новорічно-різдвяного декору «Сузір'я Каштан» (Київ, КНУТД, 2021, 2022, 2023рр.).

Структура та обсяг роботи. Кваліфікаційна робота складається зі вступу, трьох розділів з висновками, загальних висновків, списку використаних джерел та додатків. Повний обсяг кваліфікаційної роботи складає 115 сторінок; обсяг основної частини роботи – 85 сторінок; додатки складають 30 сторінок.

РОЗДІЛ 1

АНАЛІТИЧНИЙ

Спеціальний одяг є важливою складовою не тільки моди та промисловості, але й самого ходу еволюції суспільства. Саме тому його вивчення та аналіз дають можливість створити нові розробки, що будуть відповідати конкретній професії та суспільству, в рамках якої відбувається діяльність фахівців.

Якщо певні типи виробничого одягу вже розроблені та певною мірою досліджені істориками моди та антропологами, то спеціальний одяг вузькопрофільних фахівців потребує як глибшої розробки, так і більш уважного дослідження для розуміння його місця у сучасному суспільстві, промисловості, формуванні трендів тощо.

Археологія як наука, що досліджує минуле та як фах, пов'язаний із здобуттям матеріальних відомостей про нього, є нерозривними за своїми сферами діяльності, які, проте, відрізняються за самим характером робочого процесу та потреб, які він ставить перед спеціалістами. Проте їх об'єднує одна мета – зберігати, досліджувати та популяризувати історію. Тому і дизайн спеціального одягу для археологів має підкреслювати єдність їх місії, зберігаючи необхідні функціональні відмінності.

1.1. Аналіз попередніх досліджень за темою дизайн-проектування робочого та спеціального одягу

Тема спеціального та робочого одягу не є популярною, тому розкрита недостатньо детально. В даній роботі вихідними даними для проведення дизайн-проектування колекції спеціального одягу для археологів основою стали результати таких наукових досліджень. Основні характеристики спецодягу та його призначення розглядає П. Волошин [14]. Автор описує вимоги до спеціального одягу та його особливості та переваги. Розробку конструкції та технології виготовлення універсального спецодягу запропонувала Н. Цесельська [27]. Наукові основи створення термозахисного спеціального

одягу описано у монографіях та підручниках М. Колосніченко та К. Процик. [25, 26]; еволюцію спортивного одягу висвітлила у своїй роботі В. Лукашук [33].

Науковий підхід до вирішення проблем дизайну у сучасному одязі детально розглядає у своїй праці І. Гардабхадзе [17]; новітні технології, матеріали та дизайн в легкій промисловості та сервісі, удосконалення методології естетичної оцінки якості в проектуванні костюма обґрунтовано у дослідженнях К. Тимочко та С. Кулешової [48].

Вимоги щодо забезпечення безпеки робіт при проведенні польових досліджень розглянуто колективом дослідників в межах всеукраїнської ініціативної платформи «Nova Ecologia» [20, 43] та в Законі України «Про охорону археологічної спадщини» [21], в інструкції з охорони праці для керівника шкільного музею [22], в наказі про затвердження Правил охорони праці для працівників музеїв [42, 43] та в наукових працях О. Комарницького [28].

В даній роботі неабияке місце займає література щодо українського традиційного костюма: аксесуарів, його морфології, крою тощо.

Знавець української культури К. Антонович описує український народний костюм та його крій доби козацтва: жіночий, дитячий та чоловічий одяг та аксесуари (головні убори), наводить взірці традиційної української вишивки, але без регіональної конкретики [1].

М. Білан та Г. Стельмашук в своїх роботах представили шлях формування і побутування українського традиційного строю від найдавніших часів до ХХ ст. [3]. У дослідженні розглянуто комплекси строїв усіх етнографічних регіонів України та зв'язок строю із духовним життям народу. Також вони представили словник народної одягової термінології, термінологія якого застосована в даній роботі. У дослідженні представлено широкий ілюстративний матеріал історичного одягу з його детальним описом, а також взірці орнаментальних комплексів вишивки.

В. Білецькою проаналізовано українську матеріальну культуру, фольклор, народний одяг [4, 5]. Авторкою було проведено ґрунтовне дослідження української сорочки, типи, еволюцію та орнаментацию; розглянуто вишиті

кожухи в Богодухівській окрузі на Харківщині; чинбарське та кушнірське ремесло Харківщини тощо.

В. Бойко у форматі альбому систематизувала зразки одягу, головних уборів, взуття, доповнень, прикрас та тканин 1970 р., створених за народними мотивами на підприємствах і в проєктних організаціях легкої промисловості, більшість з яких впроваджено в масове виробництво [6]. О. Боряк в етнокультурологічних нарисах, присвячених традиційному буттю українця XIX ст., описує свята, обряди, приділяє увагу символіці української культури [7]. Твір ілюстровано цінними маловідомими архівними фото.

З. Васіна у ґрунтовних творах «Еволюція українського вбрання. Сторінки історії» та «Український літопис вбрання» [11, 12] розглядає наукові концепції історії розвитку костюма та науку про доісторичні періоди у розвитку костюма – палеокостюмологію. Авторка розглядає український одяг доісторичного періоду: палеолітичної та мезолітичної доби, неолітичної та енеолітичної доби, бронзової доби та вбрання кочових племен; а також одяг історичного періоду: ранніх слов'янських племен, Київської, Галицько-Волинської Русі, Литовсько-польського періоду та доби козацтва та Гетьманщини. Т. Віхрова Тетяна, в свою чергу, розглядає особливості українського костюма Луганщини кінця XIX ст. [13]. Фундаментально досліджують костюм Полтавщини Є. Гайова та Л. Охріменко [40]. Соціальні функції українського народного вбрання представлено в роботах Г. Макогін [35] та К. Тарчевської [47], Л. Андрушко [51]. Традиційний жіночий стрій України також ретельно проаналізовано В. Титаренко В. [49], та К. Тарчевською [47], О. Боряк [7]. Використання в сучасному одязі елементів традиційного вбрання розглянуто в роботах К. Матейко [36], А. Макаркіної [34]. Особлива увага приділяється історичному костюму Київської Русі розглядають О. Косміна [30, 31], К. Стамеров [45], В. Ричка [44], З. Васіна [11, 12], О. Брайчевська [8].

Розглядаючи українське традиційне вбрання неможливо не згадати про етнолога та історика матеріальної культури О. Косміну, що вивчає історію українського костюма, функціонування народного костюма у сучасному

середовищі [32]. В її наукових працях зроблено вагомий внесок у вивчення символіки українських вишиванок, розкрито значення орнаментів та кольорів, системазувано аксесуари (головні убори) та вивчено особливості українського одягу за регіонами [30, 31].

Систематизований, узагальнений огляд народного костюма його морфологічний аналіз було виконано К. Стамеровим – у дослідженнях використано багатий іконографічний матеріал та відтворено картину історичного розвитку костюмів як невід’ємної частини матеріальної культури людства. Особливу цікавість представляє графічний матеріал – виконані ескізи українського костюма [45].

1.2. Досвід існуючих розробок спеціального одягу та можливості їх використання у створенні одягу для археологів

Функціональність одягу є однією з його найбільш визначних характеристик. У ході еволюції людство спочатку відчуло потребу у доповненні функцій та можливостей власного тіла за допомогою знарядь праці та одягу, а потому розробило основні типи одягу, які у тій чи іншій формі використовуються і понині [45, С. 17].

Варто зауважити, що більшу частину існування цивілізації одяг мав здебільшого утилітарні функції:

- теплоізоляція;
- захист від вологи;
- захист тіла від механічних пошкоджень;
- доповнення робочого інструментарію [8, С. 354].

Сучасний спеціальний одяг має велику кількість варіацій, що відповідають потребам конкретних професій та видів зайнятості. Основна його функція – захист людини у несприятливому для здоров’я середовищі. Наприклад, основною функцією одягу для пожежників, сталеварів та ковалів є вогнетривкість. Одяг для рибалок, моряків та берегових служб має захищати від вологи та холоду [27, С. 29].

Археологія є професією, що поєднує фізичну активність у несприятливих умовах (різні погодні умови, навантаження тощо) та інтелектуальну роботу (необхідність проводити науково-популяризаторські заходи, екскурсії тощо). Крім того, спеціалісти даної сфери історичної науки мають потребу в одязі, що поєднував би естетичність, лаконічність і презентабельність офісного проєктного образу та відповідав би особливостям їх місії (мав би особливий дизайн, що дозволяв би і ефективно працювати, і презентувати історію через дрес-код) [34, С. 37]. Наразі не існує достатньої кількості брендів, що створюють спеціалізований одяг саме для археологів. Натомість фахівці користуються комбінаціями різних предметів одягу, взуття та аксесуарів, що можуть частково закрити їх потреби.

Загальновідомо, що найбільш популярними типами одягу, який використовують археологи в умовах відсутності спеціальних розробок для їх фаху, є

- військовий одяг – відрізняється функціональністю, високими показниками стійкості тканини та фурнітури до активної експлуатації;
- виробничий одяг – розроблений для будівельників та промисловців, він також приваблює стійкістю та функціональністю;
- спортивний одяг – закриває потреби у легкому одязі, що дозволяє працювати влітку [33, С. 41].

Але ці типи мають не тільки переваги, але й недоліки:

Військовий одяг створює у суспільства хибну асоціацію саме із воїнами, а не з археологією як важливою для громади наукою. Хоча асоціації не є негативними, проте вони зміщують акцент із професії археолога та роблять її непомітною для широкого загалу (табл. А1).

Виробничий одяг орієнтовано, здебільшого, на захист від вкрай екстремальних середовищ (високі температури, хімічні сполуки, удари тощо). Тому він важкий, громіздкий та неповністю відповідає потребам археологів [25, С. 12].

Спортивний одяг, зазвичай, має особливості які відповідають конкретним видам спорту та інших видів активної діяльності. Всі його елементи крою, фурнітури та тканини дібрані для певних навантажень. Проте, не всі вони можуть закрити потреби археологів.

Археологи, що працюють у лабораторіях, музеях та інших наукових установах України, також не мають відповідного спеціального одягу. Офісний одяг та пропозиції мас-маркетів розраховані на середній рівень експлуатації у побутових умовах. Проте, їх праця поєднує як навантаження (при оформленні колекцій, каталогізації, камеральній роботі тощо) так і контакт із широким загалом (екскурсії, лекції). Тому наразі не можна говорити про те, що наявний у продажу одяг повністю відповідає потребам наукових співробітників, адже він не розрахований на максимальну зручність та стійкість в експлуатації при збереженні естетичних функцій [42].

1.3. Вимоги для створення спеціального одягу для археологів

Глобальна місія археології – зберегти матеріальну історичну спадщину та надати якомога більше матеріалів, які дозволять науковцям дослідити минуле. Також актуальною метою археологів слід вважати подальше дослідження, збереження, інтерпретацію історичного надбання, знайденого археологами та поєднання його з іншими наявними матеріалами, доступними для сучасних українців. Варто особливо підкреслити, що музеї, навіть будучи базою для наукових досліджень, є у першу чергу закладами популяризації історії та культури: вони доступні для всього населення та слугують простором для просвіти, дискусії, причетності кожного до спільного минулого людства [2, С. 43]. Саме місії цих наук мають формувати, на нашу думку, естетичну складову одягу, утворюючи особливу систему візуальних кодів, що будуть допомагати суспільству краще зрозуміти актуальність археології та музеєзнавства для збереження культурного коду українців.

Проте, не варто позбавляти уваги і практичну складову одягу, тому що він має, у першу чергу, відповідати вимогам зручності та безпеки на робочому місці.

Варто розглянути детальніше специфіку діяльності археологів, щоб на їх основі зробити висновки про основні запити спеціалістів. Це дозволить розробити оптимальний крій, дібрати максимально доцільні тканини та фурнітуру і на цю базу додати саме естетичну складову. Таким чином, буде досягнуто мету створити практичний одяг із особливим значенням.

Одяг для польових археологів має ряд вимог, чітко визначених документами та нормативами з охорони праці. Важливо враховувати їх тези. У першу чергу, інструкції з охорони праці археолога звертають увагу на небезпечні та шкідливі фактори, до яких відносять можливі враження струмом від дизель-генераторів та іншої техніки, а також імовірні травми та перевантаження при роботах із завантаження техніки та у процесі копання землі [42].

Крім того, часто небезпечними для праці археологів є метеорологічні умови, у яких проводяться дослідження. Археологічні дослідження, уроріз із уявленнями широкого загалу, проводять не тільки влітку при оптимальних погодних умовах, а майже протягом цілого року: від танення ґрунту навесні до перших морозів восени. Тому не виключені і стихійні лиха: буревії, зливи, шквальний вітер, снігопад, град тощо. Влітку небезпечним для здоров'я та життя фактором є тривалий вплив прямих сонячних променів та висока температура навколишнього середовища [20].

Часто археологи ведуть розвідки та дослідницькі роботи у відкритому полі, що небезпечно під час гроз, коли підвищується ймовірність враження блискавкою. До того ж, більшість археологічних пам'яток знаходиться поза межами сучасних населених пунктів, що підвищує необхідність гарного екіпірування для уникнення ряду травм та хвороб, що потребують негайного звернення до закладів охорони здоров'я [43].

Отже, основними рекомендаціями до одягу польового археолога є:

- наявність гардеробу для літнього сезону та демісезону з елементами зимового одягу. Щоб сумістити всі елементи та врахувати екологічність і ергономічність дизайну, потрібно використовувати принцип багат шаровості;

- закриті взуття з підошвою, що убезпечить від ураження струмом та носками, що захищені від ударів;
- обов'язкова наявність ряду аксесуарів: бафи, хустки, рукавички, бандани, панамы та кепки тощо. Вони дозволять убезпечити здоров'я та створити зручний комплект, вдало доповнивши основні елементи одягу;
- комбінування різних тканин та елементів крою для досягнення максимальної зручності та безпеки під час роботи. Одяг має відповідати фізичним навантаженням і погодним умовам.

До того ж, археологічний фах полягає не тільки у польовій практиці, але й у камеральній. Камеральна робота включає у себе комплекс заходів, спрямованих на обробку даних та матеріалів, отриманих під час польових досліджень. Це фактично значить, що в камеральних лабораторіях перетинаються принципи роботи археолога та музейного працівника, тобто це спільний для них простір [28, С. 59].

Робота в камеральних лабораторіях включає в себе такі фактори небезпеки:

- підвищений контакт із пилом, брудом, залишками пилку та інших речовин, які залишилися на артефактах, що підлягають обробці;
- робота із електричними приборами, якими проводиться комплекс реставраційних робіт та небезпека травм від них або електричного струму [22].

Камеральна робота є здебільшого сидячою, проте потребує значних фізичних зусиль, тому й одягу для її здійснення має відповідати нормам комфорту та бути міцним. До того ж, у муніципальних установах (музеї, лабораторії, дослідницькі центри, архіви) часто в осінньо-зимовий період падає температура за рахунок не налагоджених систем опалення. Тому одяг камеральних працівників має бути ще й теплим, відповідним тим температурним умовам, у яких проводиться робочий день [28, С. 63].

Те ж саме можна віднести і до роботи археологів, що задіяні до праці на базах науково-просвітницьких установ різного профілю. Їх умови праці напряму пов'язані із приміщеннями закладів. Умовно ці установи (заклади вищої освіти,

музеї, лабораторії, офіси історично-культурних заповідників) можна поділити на два типи за характером будівель: старовинні та сучасні.

Специфічними характеристиками більшості установ, розміщених у старовинних будинках, є недостатнє опалення та освітлення, що викликано заборонаю на проведення монтажних та ремонтних робіт на пам'ятках архітектури. Це значить, що одяг «офісного археолога» повинен мати гарні показники теплоізоляції та при цьому не сковувати рухів під час екскурсій, архівної роботи та опрацювання експозиційного простору. У сучасних будівлях фахівці зіштовхуються з такими проблемами, як нераціональне планування простору, небезпека ураження електричним струмом від засобів освітлення та фахових інструментів тощо. Тому потрібно передбачити також і взуття, що матиме ізоляційну підошву та дасть можливість комфортно і легко пересуватися значними за об'ємом територіями [22].

Більшість українських науково-просвітницьких установ наразі тільки проходять шлях до інклюзивності простору, це значить, що в них майже не передбачені підйомники, ліфти і пандуси, що викликає труднощі не тільки у відвідувачів, але й у самих працівників різних вікових груп. Тому варто врахувати необхідність створення в тому числі й ортопедичного взуття та одягу, який буде підтримувати під час надмірних статичних або рухових навантажень.

Крім того, за законодавством, кожен працівник музеїв, історично-культурних заповідників, екскурсивод або фахівець із збереження історичної спадщини, має бути забезпечений засобами індивідуального захисту не тільки враховуючи епідемію Covid-19, але й для убезпечення процесів реставрації та роботи з архівами [42].

Важливо розуміти, що різноманітні сфери діяльності в археології об'єднані метою збереження і популяризації минулого українських земель, а відтак не можуть бути окремими галузями та існують у тісній співпраці. Саме тому часто обов'язки, притаманні одному фаху, виконують представники іншого.

Наприклад, у літній період на пам'ятках археології проводяться екскурсії, які організовують в тому числі і камеральні археологи, серед них є також і музейні

працівники, тож на цей період вони опиняються в умовах, притаманних археологічній професії. І навпаки, у період припинення активних польових досліджень археологи проводять екскурсії та презентації результатів чергового сезону та інші заходи, спрямовані на популяризацію історії. Тож кожному з них необхідний такий одяг, який би забезпечив комфорт, безпеку і презентабельний зовнішній вигляд у різних умовах. Тобто, навіть з урахуванням специфіки трудового простору, одяг має бути універсальним [1, С. 17].

Універсальності можна досягнути не тільки за рахунок розробки такого крою, що міг би забезпечити безпеку та вільність рухів, але й через надання йому особливих декоративно-естетичних рис, що підкреслювали б єдину місію всіх фахівців, які зберігають українську історичну спадщину.

Цього важко досягнути, уніфікувавши крій всього строю, оскільки археологи мають специфічні робочі завдання, пов'язані із типом зайнятості. Оптимального простору єдності фахових напрямів можна досягти через створення єдиної кольорової гами та оздоби. Тут доречно використати і етнічні дослідження, які б дали змогу дібрати кольори, притаманні автентичному українському одягу.

1.4. Використання автентичних характеристик традиційного українського вбрання в дизайн-проектванні спеціального одягу для археологів

До того ж, одяг археолога має презентувати не тільки самого фахівця, але і його глобальну місію. Популяризація історії, відповідність нормам сучасної естетики та етикету – одяг має забезпечити ці потреби. Саме тому одяг для професій, які виконують місію збереження історії та культури України, має нести у собі концепти, що ілюструють її. Це можуть бути як особливості автентичного крою, перенесені у сучасний спеціальний одяг, так і українські мотиви в оздобі [48, С. 25]. Актуальним також є використання автентичних тканин – льон, кропива, конопля. Це є екологічним, адже збереження планети наразі визнано одним з головних завдань людства. Крім того, це розкриває український

культурний код через одяг, дозволяючи при цьому надати йому функціональності [41, С. 32].

Саме тому розробка функціонального одягу для археологів обов'язково має включати в себе автентичні українські елементи як у крої та матеріалі, так і в кольоровій гамі та оздобі [35, С. 14]. В ході роботи докладно охарактеризовано базові принципи крою та створення костюму пошарово (табл. А2). Зважаючи на повільну змінність базових принципів і технологій, викликану сталим економічним розвитком традиційного аграрного суспільства, характерного для українського народу до ХІХ ст. та початку мануфактурно-індустріальних змін, ці особливості та деталі є характерними не тільки для вказаного конкретного датування, але й для автентичного костюма в цілому, як явища української народної культури. Таким чином, постає можливість адаптації елементів традиційного костюма у сучасний з урахуванням всіх принципів безпеки, сформованих сьогодні.

Оскільки, не зважаючи на різні нюанси спеціалізації археологів, вони всі передбачають працю із історичним минулим українських земель, доцільним є досвід використання не тільки сучасного спеціального одягу, але й досвід різних історичних епох, поколінь тощо. Доцільність застосування в сучасному дизайн-проектуюванні одягу в роботі розглянута на прикладі конструювання класичних прямих чоловічих штанів.

У Ранню добу (до ІХ ст. н.е.). територія сучасної України була заселена східнослов'янськими племенами: полянами, сіверянами, деревлянами, уличами, тіверцями та ін. Їх існування етимологічно пов'язується із зарубинецькою, пеньківською, київською, черняхівською та роменською культурами [35, С. 15].

Археологічні знахідки дозволили зрозуміти, що сіверянські жінки носили спідниці чи/та сорочки середньої довжини, а чоловіки – сорочки-туніки та штани архаїчного типу крою з квадратною ластовицею, яка з'єднувала дві прями штанини [52, С. 112].

У добу Київської Русі цей крій концептуально не зазнав радикальних змін. Але можна прослідкувати адаптацію окремих деталей, фурнітури та елементів

утилітарно-декоративного призначення, які змінювалися під потреби населення. Зокрема, додавалися зав'язки на штанинах (їх і зараз використовують для створення тактичного одягу у різних країнах), штани суміщалися з обмотками, які фіксували одяг та частково виконували функцію сучасної білизни (шкарпетки, гольфи).

Адаптивна пластичність гардеробу, крою та технології для сучасної української моди є актуальним полем не тільки теоретичного вивчення, але й практичного експерименту, тому її використання надає одягу не просто візуальних ознак автентичності, а глибинної, концептуальної відповідності культурно-історичному простору [3, С. 48].

Саме цей тип крою відрізняється високими показниками практичності та міцності при різних фізичних активностях. Ластовиця робила одяг зручним та не сковувала рухів, це актуально і для кочового типу ведення господарства, і для осідлих племен. Таким чином можна провести паралелі і до сучасних археологів та музейників, використавши елементи цього крою штанів для створення робочого і офісного одягу, що буде нести культурний код на рівні конструкції.

Загалом, на території України існували два глобальні типи племен: осідлі та кочові. Їх культури контрастні, але певним чином суміщалися та змішувалися протягом історії. Вони вдало доповнюють одна одну практичністю та декоративно-естетичними елементами, і саме цю особливість історичного розвитку українських земель можливо відобразити у спеціальному одязі для камеральних та польових працівників археологів, використавши надбання сучасних технологій, стандартів безпеки тощо [8].

Характерною для етнічного українського костюма цього часу рисою є фактична відсутність окремих сезонних гардеробів. Традиції кочових народів, що були привнесені в українську моду ще з XIII ст., у поєднання із традиціями Київської Русі створили унікальне явище: зимовий одяг лише доповнював літній, використовуючи його як базу. Теплий одяг носився на легкий, іноді у кілька шарів. Якщо жінка могла собі дозволити за статком, вона носила в холодну пору

року не одну сорочку чи спідницю, а кілька одразу. Те ж саме стосується і чоловічого костюма – кожухи носилися на демісезонні кунтуші, тощо [45, С. 18].

Наразі система багат шаровості використовується не тільки модними дизайнерами у всьому світі, як одна з універсальних та таких, що дозволяють подолати негативний вплив миттєвої моди на екологію планети. Вона ще й стала надбанням тактичних розробок одягу для військових, що має бути легким, стійким та комфортним. Тому цей досвід, що формувався, у тому числі, на українських землях, є ідеальним прикладом надання одягу археологів та музейників автентичності і зручності одночасно [11, С. 205].

Система трансформаційних кроїв та технологій, розроблена багатьма сферами сучасної індустрії моди та виробництва одягу, допомагає не тільки зробити одяг мультифункціональним і естетичним, але й скорочує обсяг використаних матеріалів. Так, комбінезони зі зйомними та змінними рукавами, комірцями, капюшонами – це не тільки сучасно, але й відповідає автентичній українській концепції багат шаровості. Те ж саме можна сказати і про інші предмети одягу, яким можливо надати трансформативних функцій.

Проте, для створення дійсно якісного одягу, що відповідав би всім вимогам археологічної професії та супутнім фахам, потрібно враховувати вимоги безпеки та розробки, які допомагають їх втілити. Зокрема, важливо діяти за нормами Кодексу Законів про Працю України. Чинне законодавство вимагає від одягу працівників всіх без виключення сфер в Україні:

- забезпечення безпеки фахівців;
- відповідність характеру праці [23, С. 10].

Таким чином, актуальність використання розробок спеціального одягу, що існують у різних країнах світу, є високою у процесі створення одягу для археологів [50, С. 58]. На жаль, жоден бренд спеціального одягу не приділяв увагу розробкам, орієнтованим саме для археологів, тому для створення таких взірців стануть у нагоді тільки практичні здобутки легкої промисловості, що орієнтована на забезпечення одягу для:

- військових;

- туристів;
- будівельників, працівників заводів і фабрик;
- працівників аграрної сфери.
- офісних працівників [51, С. 28].

Саме тут стає у нагоді автентичний український принцип багат шаровості для забезпечення сезонної відповідності одягу. Це дозволяє використати класичні типи одягу: комбінезон, напівкомбінезон, робочі штани, куртки для створення універсальних колекцій, що відповідатимуть і утилітарним, і естетичним цілям, а також впишуться у принцип екологічного виробництва та відповідального використання ресурсів.

При цьому варто звернути увагу на низькі естетичні функції спеціального виробничого одягу, які пропонується покращити саме за рахунок використання традиційних українських елементів – від крою та матеріалів до декору [6, С. 62].

За висновками дослідниці українського народного одягу О. Косміної, наш автентичний стрій вирізняє:

- традиційна багат шаровість, викликана сезонно-погодними, а не релігійними вимогами, що вдало проіснувала до кінця XVIII ст.;
- гармонійне поєднання елементів західнослов'янських і східнослов'янських народів з виразним тяжінням до західноєвропейської світської моди;
- високий ступінь варіативності, коли елементи окремих частин одягу відповідали регіональним та субрегіональним умовам і характеру робіт населення [31].

Це дає величезний простір для створення спеціального робочого одягу для археологів, що відповідав би їх вимогам та при цьому зберігав би загальну належність до українського стилю, ідеї, культурного коду.

Дослідниця Л. Охріменко підкреслює, що особливостями кольорового коду автентичного українського костюма є:

- уміння вдало і гармонійно поєднувати кольори;

- лаконічність кольорової гама за збереження її виразності: обиралися 2-3 ключові кольори строю;
- оздоба, що мала практичність: вишивка, аплікація, комбінація матеріалів, ткани візерунки [40, С. 61].

Оздоба завжди мала не тільки декоративне, але й сакральне значення, несучи у собі елементи та символи, що мали захищати власників та сприяти добробуту всієї общини. Проте необхідність постійного захисту, що походить із давніх часів, поставила перед українцями специфічну дизайнерську задачу: зробити її не тільки красивою, але й такою, що не заважатиме щоденній праці.

Тому, у регіонах із розвиненим землеробством та городництвом, оздоба завжди була лаконічна і практична, щоб не сковувати рухи. Наприклад, на Полтавщині превалює вишивка одним-двома кольорами з мережками (для літньої пори), а також ткани візерунки плахт і набивні тканини для штанів і спідниць. А у регіонах із розвиненим скотарством робітники мали більшу свободу дій, тому їх одяг містить більше випуклих, окремих декоративних елементів: китиць, бахроми, аплікацій тощо. Це, наприклад райони Карпат.

Українці здавна відомі своїм естетичним смаком: за лаконічності кольорової гама вони вміли дібрати такі засоби для надання костюмові виразності, що їх досі використовують не тільки у створенні повсякденного одягу, але й для дизайнерських колекцій.

Основою кольорової гама українського строю були білі, світло-коричневі або бежеві відтінки. Часто сорочки фарбували у дубовій корі або інших природних барвниках, щоб надати білій тканині бежевого відтінку. Саме цей принцип і кольори актуально використати для робочого одягу польових археологів та представників охоронно-рятівного напряму фаху, щоб продовжити строк експлуатації, надати одягу більшої практичності. Крім того, кольори природної гама дозволять прибрати із гардеробу фахівців відтінки хаки, щоб не вибудовувати асоціації із військовими за тої причини, що археологія та музейна справа має створити власні асоціації та авторитет у суспільстві, у тому числі й через кольорову гаму одягу [49, С. 348].

Основними яскравими кольорами, які вносили акценти у народний український стрій, були: синій, жовтий, зелений, червоний [40, С. 61]. Червоно-чорна вишивка з'являється пізніше, ніж вишивка іншими відтінками. Наразі вона чітко асоціюється із популістичними вишитими сорочками, які часто не мають високої естетичної цінності через те, що у період СРСР такі вишивки робили масово на основі вигаданих, а не автентичних візерунків. Тому для оздоби одягу археологів було б актуально використати саме інші комбінації кольорів вишивки, а не червоно-чорну (табл. А3) [29, С. 70].

Таке оформлення окремих деталей та комплексу аксесуарів у спеціальному робочому гардеробі дозволило б населенню ознайомитися із автентичними візерунками та справжньою, різноманітною українською культурою. До того ж, жовті, зелені та сині деталі слугуватимуть яскравими акцентами, що за рекомендаціями необхідні спеціальному одягу для безпеки під час роботи у колективі, поряд із землекопною технікою, з потоками відвідувачів як елемент впізнання екскурсовода тощо [40, С. 64].

Традиційним тканим одягом українок була плахта, її створювали із лляних або вовняних ниток, що утворювали специфічний картатий або смугастий візерунок. Цей елемент можна використати для створення верхнього одягу або робочих сорочок на заміну звичній картатій сорочці, переводячи її із розряду уніфікованого, «безликого» атрибуту у яскравий приклад інтеграції автентичного в сучасний костюм. При цьому збережеться практичність сучасного крою, а декоративно-сакральна функція буде передана саме через візерунок [16, С. 44].

На Полтавщині використовували синьо-зелені плахти, на Київщині та Слобожанщині – різні відтінки червоного у поєднанні з синім та білим. Південні регіони використовували більше жовтих відтінків, так само як і Луганщина. Тому використання цього досвіду дозволить створити колекцію, що надаватиме можливості вибору та підкреслення індивідуального смаку фахівця при збереженні автентичних елементів, потрібних для просвітницьких функцій спеціального одягу [31, С. 8].

У вирішенні питання декору спеціального одягу для музеєзнавців та археологів потрібно звернути увагу не тільки на той період розвитку України, який відомий широкому загалу як «класичний», а ним вважають кінець XVIII – початок XIX ст. Актуальним буде залучення тих масивів візерунків, оздоб та інших естетичних і функціональних елементів одягу, які наразі є *terra incognita* для більшості суспільства. Це доцільно з позицій:

- збереження народної пам'яті та переосмислення традиції;
- дизайнерський експеримент, що знайомить не тільки фахівця, але й споживача із особливостями народного строю в сучасних умовах;
- розширення знань суспільства про різні періоди розвитку України [46. С. 23].

Таким чином, можна використати великий масив графічних елементів, що поєднуються в сучасності у якості загального уявлення про минуле України. Наприклад, високу естетичну і сакральну цінність мають візерунки трипільської кераміки. Трипільська археологічна культура унікальна тим, що створила перші мегаполіси задовго до існування всім відомого Шумеру чи Єгипту. Тому популяризація архаїки буде дуже корисна в одязі, який репрезентує професії, напряду пов'язані із вивченням різних археологічних культур. До того ж, давні люди чудово розуміли процес поєднання утилітарних та сакральних функцій одягу і побутових предметів, тому візерунки є простими для втілення без втрати естетичних принад [10, С. 89].

Для створення потрібних акцентів на одязі працівників просвітницько-лабораторної та польової археології можна використати давні техніки прикрашання. Серед них особливу увагу привертає набійка, яку використовували давні українці ще у X–XIII ст. Набивку здійснювали за допомогою дерев'яних форм та природних фарбників по домотканій простій або фарбованій, яку називали крашениною [7, С. 211].

Візерунки частіше за все відрізнялися лаконічністю та виразністю. З них переважали геометричні: ромби, «лапки», «сонечка». Рослинний орнамент вживався рідше (табл. А4). Крім того, важливим моментом є те, що набивка становила конкуренцію імпортованим візантійським тканинам, що наразі хибно

асоціюються із автентичним українським народним одягом, оскільки були привезені та використовувалися правлячою верхівкою [45, С. 118].

Геометричний візерунок наразі є трендом, а в спеціальному одязі він буде слугувати і яскравим акцентом, і цікавою прикрасою, що не заважає роботі. Для працівників навчально-просвітницьких установ такі візерунки також будуть актуальними, ними можна прикрасити як повсякденний одяг, так і строї для святкових подій, а також аксесуари.

Зважаючи на трудомісткість і високу собівартість ручної вишивки, можна зробити висновок про недоцільність цієї технології для оформлення ансамблів робочого одягу археолога. А от для святкового строю та аксесуарів, що слугують доповненням до роботи екскурсовода чи речника, такі елементи будуть більш актуальними, тому що репрезентують як естетику, так і технологію, що існує протягом століть і є частиною української культурної спадщини.

Робочий же одяг зношується досить інтенсивно, тому на ньому доцільно використати інші методики прикрашання, що доступні сучасним дизайнерам та відповідають принципам екологічного виробництва одягу. Таким чином, на заміну друку плівкою чи полімерними фарбами виступає машинна вишивка і набійка.

Особливу цікавість привертає народний крій одягу, який був пристосований для комбінованих фізичних навантажень. Його аналіз дозволяє використати традиційні елементи у сучасному спеціальному одязі, надавши йому автентичних українських рис.

Одяг українці здавна створювали переважно із льону та вовни. Льон, за згадками, залишеними в «Повісті минулих літ» (бл. 980 р. написання) мав кілька сортів якості: топкий (частина) і грубий (повстина). Їх комбінації дозволяли давнім українцям створювати одяг, що був одночасно пристосований до погодних умов та фізичних навантажень, адже повстину використовували для тих ділянок, що найбільше зазнавали зношування: лікті, сідниці, манжети, пройми тощо. Цей досвід можна використати, укріпивши аналогічні ділянки спеціального одягу для археологічного фаху, додавши потовщення, до того ж, на колінах [8, С. 371].

Сорочка – одна з найбільш актуальних базових речей гардеробу музеєзнавця і археолога. Вона може використовуватися протягом всього року, вдало комбінуючись із іншими елементами. З часів Київської Русі до сучасності дійшло два типи крою сорочки, що відрізняються практичністю та раціональним використанням матеріалу. Перші зображення зафіксовано на фресках Софії Київської. Їх же використовували і до часів козаччини, аж до введення нової барокової моди на широкі рукави, защипки, драпіровки тощо [45, С. 201].

Першому автентичному крою властиве використання прямокутних полотен льону або вовни (залежно від сезону використання). Пройма для голови робилася прямокутною, а манжети на рукавах не виділяли кроєм, а фіксували прикрасами. У сучасній адаптації можливо як доповнення манжетами, так і використання системи ріп-стоп для надання мультифункціональності, адже з такою фурнітурою рукав можна зручно підкочувати і фіксувати на будь-якій висоті. Сорочки доповнювали ластовицями, що вшивали між полотнами тулуба та у нижній шов рукава. Ластовиця створювала додатковий простір для вільного руху (табл. А5)[34, С. 38].

Другий автентичний крій відрізняється додатковими клинцями, вшитими у бокові шви полочок (табл. А5). Така сорочка розширювала діапазон руху корпусу і створювала цікавий, естетичний силует [8, С. 373].

Сорочки були як короткими, так і довгими. В останньому випадку вони доповнювалися боковими розрізами. Ці деталі актуальні для сучасної робочої сорочки, надаючи їй не тільки естетичності, але й дозволяючи використовувати по-різному: як туніку навипуск або заправляючи (табл. А5) [5, С. 65].

Штани з давніх часів і аж до періоду козацького бароко носили вузькі, з клинами на сідницях та широкою ластовицею, що вшивалася між штанинами в пояс. Цей крій зручний і максимально простий, він дозволяв економити тканину. Шаровари, які зараз хибно вважаються традиційним козацьким одягом, використовувалися не так часто і не всіма верствами населення, адже вони були досить незручними через значний об'єм та вагу тканини. Тому даний крій неактуальний для спеціального одягу.

Цікавим елементом народного строю була «понява», яку використовували з часів Київської Русі протягом кількох століть. Вона являла собою один чи два відрізи тканини (вовна або льон), не зшиті між собою. Їх обгортали навколо талії, фіксуючи поясом. Понява слугувала захистом основного одягу від забруднень та пошкоджень. Адаптувати її можна у якості елемента образу для роботи, пов'язаної із брудом у польових чи камеральних лабораторіях [44, С. 14].

Пояси становлять окрему категорію аксесуарів, що необхідні для комфорту та ефективної праці, але при цьому повинні мати і естетичну цінність. Незалежно від сезону чи типу зайнятості, археологи на робочих місцях переносять із собою велику кількість необхідного реманенту: канцелярія, лазерні указки, лінійки та рулетки, засоби вимірювання та зв'язку тощо. Тому пояс обов'язково має бути розроблений з урахуванням сучасних здобутків тактичного одягу. Надати йому автентичних рис можна за рахунок декору: строчок, пласких вишивок тощо [9].

Крім того, можна використати такий старовинний аксесуар, як «карманка» або «гаман», який був популярний серед українок Полтавщини та Слобожанщини у XVII-XIX ст. Це окремо відшита зручна кишеня з кількома відділеннями, яку раніше носили на стрічці, що зав'язувалася навколо поясу. Наразі можна доповнити її карабінами або іншою фурнітурою, що дозволить легко кріпити гаман до пояса, наплічника, інших елементів одягу [45. С. 239].

Враховуючи високий рівень небезпеки, пов'язаної із складними метеорологічними умовами праці археологів у період польових досліджень, варто використати, у першу чергу, досвід створення сучасного водостійкого одягу: туристичного та військового. Проте і йому можна надати автентичних рис, щоб створити асоціації саме з історичною основною роботи фахівців. Наприклад, маловідомим сучасним українцям видом теплового одягу були богодухівські вишиті кожухи [4, С. 63].

Сам досвід створення кожухів для сучасного середовища не є прийнятним, оскільки цей одяг створювався із натуральної овчини, яка може викликати алергію. Крім того, натуральні хутра та шкіри наразі використовувати не є етичним при існуванні великої кількості рівноцінних синтетичних замінників.

Але візерунки богодухівських кожухів, що побудовані на старовинних сакральних символах (дерево життя, засіяне поле тощо) будуть гарно виглядати на сучасному робочому одязі. До того ж, традиційною гамою вишивки верхнього одягу були відтінки червоного, синього та жовтого: такі елементи слугуватимуть яскравими акцентами, необхідними робочому спеціальному одягу для підвищення безпеки фахівців [4, С. 65].

Актуальність поєднання автентичних і сучасних елементів в українському одязі в цілому та спеціальному одязі для фахівців, що репрезентують дослідження української історії, зокрема, особливо підкреслює етнографиня О. Косміна. Вона стверджує, що актуальність соціального запиту та етнічне вбрання виникає, у першу чергу, у тих соціальних чи етнічних груп, що перебувають чи нещодавно перебували під тиском титульної нації. Народний одяг та його адаптовані елементи у сучасному вбранні слугують не тільки способом показати етнічну та національну приналежність, але й потужним психологічно-терапевтичним фактором. Так суспільство переживає спільну травму етнічного утиску та нищення [32, С. 29].

Саме тому всі археологи, які зберігають традиційне спільне минуле, особливо потребують етнічних елементів в одязі. Це підтримує не тільки їх, але й усіх, хто дотикається до їх просвітницької діяльності. Крім цього, це створює особливий образ, відділений від тих запозичених з різних галузей елементів одягу та екіпіровки, що необхідно для популяризації української історії в цілому.

Саме тому необхідно врахувати всі потреби археологів, щоб створити одяг, який задовольнить їх та буде користуватися попитом через комплекс своїх характеристик, а не окремі деталі.

1.5. Адаптація спеціального одягу до автентичної стилістики та потреб споживача

На основі дослідження основних функцій спеціального одягу, проведеного в даній роботі, постає можливість провести практичну адаптацію спеціального одягу під конкретні потреби фахівців-археологів. Надання спеціальному одягу автентичної стилістики, таким чином, відбувається як через візуальний код, так

і через функціональні елементи: крій, добір матеріалу тощо. Розглянемо засоби такої адаптації в подробицях.

Спеціальний одяг має створюватися, у першу чергу, у відповідності до особливостей та специфіки кожного фаху і вже потім враховувати такі явища, як мода, естетика та декор. Проте, з археологічним спеціальним одягом ситуація склалася дещо інакше. Зокрема, її особливість полягає у загальній соціальній ситуації в Україні у ці дні. Також є вкрай висока необхідність всебічної підтримки української культури та фахівців, які її зберігають, позбавляючи ворожих наративів, фальсифікацій і відкриваючи українцям істину нашого спільного минулого. Тому у створенні одягу для археологів необхідно відштовхуватися як від ергономіки, так і від естетики дизайну однаковою мірою [37, С. 196].

Археологія як для України, так і для всього світу є професією рідкісною, враховуючи її специфіку: довга підготовка, необхідність комбінувати активні фізичні навантаження та всебічну інтелектуальну обізнаність. Проте можна зробити висновок, що ті, хто пройшли фахову підготовку за спеціальністю «археологія», є справжніми фанатами науки, яку б гілку її не обрали: камеральну чи польову [24, С. 4].

Відтак і потреби споживача формуються різними факторами:

- необхідність мати зручний спеціальний робочий одяг, що відповідатиме на специфічні потреби діяльності;
- необхідність створити гардероб, який експлуатуватиметься не один сезон та матиме виправдану ціну без завищення за такими соціальними критеріями, як «податок на рідкісне» або «ексклюзивне = дороге».
- необхідність мати одяг, що відображатиме місію та характер археологічної науки та діяльності: зберігати минуле для суспільства [32, С. 29].

Створюючи колекцію одягу для археологів, варто також розраховувати на достаток клієнтів. Кожен науковий здобуток є професійним зростанням, а відтак впливає не тільки на авторитет конкретного фахівця, але й на його статок. Тому можна зробити висновок: що більше здобутків має археолог, то вища його спроможність купувати дорогі, брендові речі. Проте, більшість сучасних

науковців знаходяться на щаблях від бакалавра до доктора історичних (філософських) наук. Тому їх спроможність купувати речі обмежена або ціною, або доцільністю відносно якості. Наприклад: за рівнем зарплатні магістр не може придбати багато речей одразу, але може вкласти гроші в базові потреби за умови, що цей одяг матиме високі показники стійкості до зношування, комфорту. Не останню роль грає дизайн, який буде «поза часом».

Саме тому створення міцного, продуманого за дизайном одягу, який розраховано на потреби археологів, а не інших представників фізичної праці, є актуальним тільки за умови, коли ці предмети будуть розроблені для гарного поєднання один з одним навіть рандомним чином. Крім того, надання етнічних мотивів, що взяті від кращих історичних взірців українського народу, є ключовим у дизайні одягу, цікавого для археологів [30. С. 830].

Для того, щоб краще зрозуміти реальні потреби фахівців, в ході дослідження було проведено опитування серед представників Спілки археологів України (САУ). Це всеукраїнська організація, створена 2009 року, яка об'єднує професіоналів незалежно від їх наукових інтересів та типу діяльності – камеральних та польових археологів, реставраторів, керамістів, реконструкторів тощо. Члени САУ мають різний вік, стать, проживають у різних куточках країни, де відрізняється клімат та специфіка нерухомих пам'яток, які безпосередньо визначають тип робочої активності в польовий сезон.

Саме тому досвід діяльності членів САУ дає змогу оцінити різні потреби фахівців, щоб на їх базі створити такий одяг, який врахує специфічні виклики професійної діяльності та особисті побажання. Наразі вона об'єднує 360 археологів із 17 обласних відділів. Варто особливо підкреслити, що близько 35% фахівців нині обороняють Україну у різних підрозділах Збройних Сил України. Це дало їм, крім іншого, змогу оцінити розробки військового спеціального одягу та виокремити серед них елементи, актуальні для професійного археологічного строю [24, С. 38].

До опитування в якості респондентів було залучено 100 археологів із різних областей України, серед них порівну жінок та чоловіків. За віковим розподілом превалує категорія «20-35 років» (50%), категорія «35-45» становить 35%

опитаних, а категорія «45+» – лише 15%. Таким чином, між іншим, цей захід дав можливість на вибірці оцінити загальну картину репрезентації віку та статі в археологічній професії, що дозволяє більш влучно створювати і предмети одягу для її представників.

Все опитування було оформлено у 3 блоки:

1. Тканини і матеріали
2. Крій та деталі
3. Декор та естетика

Перший блок, «Тканини та матеріали», містив такі питання:

1. Які тканини краще себе показали протягом вашої професійної кар'єри?
2. Які матеріали Ви б змінили?
3. Чи є необхідність збільшення використання натуральних тканин?

Другий блок, «Крій та деталі», було націлено на виявлення елементів одягу, непотрібних археологам і на опрацювання повсякденних, побутових проблем, пов'язаних з одягом, враховуючи які можна створити комфортний спеціальний гардероб. У другий блок увійшли такі питання:

1. Який одяг Ви використовуєте у повсякденній праці?
2. Якому одягу надаєте перевагу для святкових, офіційних заходів?
3. Які елементи одягу – кишені, застібки, силует, об'єм – Ви б змінили на краще?
4. Які частини одягу, який Ви використовуєте, Ви б залишили без змін?
5. Які елементи, пов'язані із власне археологією, Ви б додали в робочий та святковий стрій?

Отримані відповіді дали змогу більш точно визначити потреби археологів у спеціальному одязі, що матиме українську народну естетику та поєднуватиме її із утилітарними функціями. Поєднавши отримані матеріали із статистикою, яку зібрала О Косміна щодо презентації українського народного одягу в сучасному суспільстві, можна зробити висновок про доцільність та актуальність випуску не тільки у професійне середовище але й у мас-маркет гардеробу, який матиме дійсно автентичні риси [32, С. 30].

Перший блок опитування висвітлено в дослідженні далі, адже питання стосуються *вибору тканин*. Але можна відмітити що, на жаль, кольори та дизайни пропонованого одягу не відповідають потребам та очікуванням респондентів. Або це однотонний одяг, який не дає змогу реалізувати особисті смакові переваги, або камуфляж, що зовсім не відповідає мирній археологічній професії. Такими є основні скарги професіоналів щодо одягу, який вони використовують, відповідно них можна зробити висновок про доцільність вибору натуральних тканин у створенні спеціальної колекції. Проте, не варто обходити увагою і спеціальні матеріали, які дадуть змогу зберегти здоров'я та підвищити комфорт роботи у демісезон або зимовий період.

Результати, отримані в *другому блоці «Крій та деталі»*, дозволяють сконцентруватися на забезпеченні не тільки практичних, але й естетичних потреб археологів в одязі.

Відповіді на *питання 1* «Який одяг Ви використовуєте у повсякденній праці?» дозволяють зробити висновок, що незалежно від гендера у повсякденні, в робочих буднях археологи використовують унісекс-одяг. Більшість із них використовують комплект: штани-футболка-сорочка або шорти-футболка у теплу пору, доповнюючи аксесуарами та, за потреби, верхнім одягом простого практичного крою. Тому колекція спеціального одягу для археологів має включати в себе такі елементи, що будуть взаємозамінними та дадуть змогу створювати гардероб без обмежень, викликаних гендерними стереотипами.

Питання 2: «Якому одягу надаєте перевагу для святкових, офіційних заходів?» дало матеріал для вивчення можливостей створення різного за характером одягу для археологів. Отже, 68% респондентів обмежуються вишитою сорочкою у комбінації із офіційним брючним костюмом чи спідницею та піджаком. 14% опитаних обирають сукні, пропоновані мас-маркетом, проте невдоволені їх дизайном. Решта – 18%, не можуть обрати оптимальний комплект святкового одягу через обмежений вибір і використовують елементи повсякденного гардеробу навіть на урочистих заходах.

Питання 3 стосувалося елементів, які б фахівці у повсякденному одязі замінили. Отже, чи не кожен респондент зробив зауваження щодо

невідповідності крою спеціального спортивного чи будівничого одягу видам його активної діяльності. Зокрема, більшість нарікань стосувалися недостатньо широкого та просторого крою. Крім того, 45% респондентів змінили б кишені на більш глибокі та розміщені не у боковому шві, а на передній частині комбінезону чи брюк. 19% виступили за заміну залізних застібок-блискавок на пластикові через незручність перших, 11% особливо підкреслили перевагу застібок-кнопок над гудзиками, що можуть відірватися. 15% поміняли б крій сорочок таким чином, щоб рукав не заважав піднімати руки. Також зауваження стосувалися розширення розміру петельок для поясу на брюках чи шортах, необхідності розробити захисні головні убори, які не заважатимуть працювати з оптичною технікою та актуальності розробки білизни, що не створюватиме дискомфорту під час довгого робочого дня.

Цей матеріал є цінним для створення, в першу чергу, практичного одягу, який буде користуватися попитом не тільки серед професійних археологів, але й серед представників інших фахів та видів фізичної активності.

На *питання 4*: «Які частини одягу потрібно залишити без змін», опитані археологи дали такі відповіді. Більшість тих (20%), хто у повсякденні використовує сорочку, залишили б комірці, які захищають шию від сонця. Крім того, використовуючи одяг військового типу, археологи залишили б матеріал – бавовну, високу посадку брюк, продуману систему застібок: комбінацію кнопок та блискавки. Респондентів, що надали такі пропозиції, виявилось 60%. Крім того, до 20% опитаних залишили б елементи, притаманні тактичному взуттю, яке вони використовували на практиці. А саме, це поєднання легкості та водостійкості, що актуальне за будь-якої погоди.

Питання 5 стосується професійних інтересів опитуваних, тому відповіді на нього були найбільш активними та розгорнутими. Напрочуд велика частка археологів провела б експерименти з архаїчним кроєм, щоб не тільки надати професійних рис спеціальному строю, але й ознайомитися з досвідом давніх людей, до вивчення побуту яких вони причетні. Крім того, до 50% зробили зауваження щодо невідповідності сучасних вишитих сорочок автентичним

взірцям та використали б давні, рідкісні взірці вишиваних візерунків у повсякденному одязі.

30% віддали перевагу простому декору на основі старовинних технік: кольорів, отриманих за допомогою природних а не синтетичних фарб (табл. А6), а також комбінації фактур матеріалів (табл. А7). Також 21% респондентів радо б обрали як повсякденний, так і святковий одяг, у прикрашанні якого використано досвід давніх ремесел: набивка, аплікація, мережки.

Отже, можна зробити висновок про те, що професійні археологи, не забуваючи про практичність спеціального одягу, уже на етапі первинної розробки віддають перевагу саме автентичному українському стилю у всьому – від матеріалів і крою до використання старовинних технік, візерунків тощо.

Серед завдань, які Спілка археологів України ставить перед своєю діяльністю, є популяризація археологічної науки та залучення суспільства до сприяння роботі професійних археологів. Це свідчить про те, що одяг має слугувати не тільки утилітарним потребам, але й місіям, що зафіксовані у Статуті САУ та можуть виконуватися, в тому числі, й через створення спеціального одягу із відповідними естетичними характеристиками [24, С. 14].

До того ж, члени САУ, як і всі професіонали, що працюють на теренах України, прагнуть долучати всю громадськість до пам'яткоохоронної діяльності. Для цього потрібен не тільки правильне висвітлення у засобах масової інформації, але й створення відповідного іміджу професіоналів. Відрізняючись від інших професій зовнішнім виглядом, археологи отримують ще один інструмент впливу та взаємодії із суспільством, який дозволить досягти спільної для українського народу мети збереження історичної спадщини.

Створюючи образ сучасного археолога на основі оновленого спеціального гардеробу, важливо не забувати головні завдання цієї розробки. Адже не одяг формує авторитет професіонала, а його діяльність, у тому числі й етика. Кодекс етики професійного археолога забороняє йому будь-яку діяльність, що пов'язана із незаконним дослідженням пам'яток минулого та може компрометувати всю галузь науки. Саме тому, добираючи елементи спеціального одягу для археологів, потрібно позбавитися, за змоги, більшості елементів що можуть

асоціюватися із іншими професіями або незаконною діяльністю. Зокрема, вкотре підкреслимо, елементи військового одягу можуть виглядати не тільки не актуально але й не етично на професійних археологах. Археологія, навіть та її частина, що вивчає військове минуле або здійснює пошук загиблих воїнів протягом ХХ ст., є мирною наукою та не потребує елементів військового строю для репрезентації своєї мети та цінностей [15, С. 8].

Висновки до розділу 1

За результатами проведеного аналізу можна зробити висновок, що спеціальний одяг має відповідати потребам та вимогам конкретних професій. Їх зафіксовано документами та інструкціями і на законодавчому рівні. Високі показники безпеки, захисту та комфорту – основа дизайну спеціального одягу. Саме комфорту можна досягнути, використавши досвід створення автентичного вбрання. До того ж, одяг професіоналів, що репрезентують збереження та популяризацію української історії, має відповідати просвітницькій місії. Йому важливо надати автентичних рис, що не тільки створять правильні асоціації у суспільстві, але й допоможуть популяризувати, зберегти і переосмислити українську багатовікову історію.

У першу чергу, можна відзначити велику вагу функцій автентичного українського одягу для створення сучасного гардеробу, що презентує професійні цінності археолога як відкривача та зберігача народної культури. Проте для функціональності одягу та його успіху не тільки серед фахівців, але й серед інших категорій суспільства необхідно враховувати здобутки сьогодення як у моді та крої, так і в технологіях виготовлення тканин, фурнітури. Колекція, що має риси сучасного одягу – унісекс-етику, екологічність, мультифункціональність, трансформативні функції – буде успішною і серед представників окремої професії, і серед поціновувачів комфортного та красивого одягу, виконаного з урахуванням базових культурних цінностей українського народу.

РОЗДІЛ 2

ПРОЄКТНО-КОМПОЗИЦІЙНИЙ

Сьогодні не існує достатньої кількості брендів, що створюють спеціалізований одяг саме для археологів. Археологія є професією, що поєднує фізичну активність та інтелектуальну роботу. Крім того, спеціалісти даного напрямку історичної науки мають потребу в одязі, що поєднував би естетичність, лаконічність і презентабельність офісного стилю та відповідав би особливостям їх місії. На жаль, жоден бренд спеціального одягу не приділяв увагу розробкам, орієнтованим саме для археологів, таким чином, проєктування колекції, яка б забезпечила дану споживацьку групу одягом, є актуальним.

2.1. Визначення вимог споживача до проєктного образу колекції спеціального одягу для археологів

Аналізуючи потреби потенційного споживача, варто зазначити що шлях отримання археологічного фаху починається з першого курсу закладів вищої освіти, що мають акредитацію до підготовки відповідних професій. Крім того, завдяки мережі закладів, причетних до діяльності Малої Академії Наук та професійних гуртків для школярів, подеколи елементи професійної підготовки археологи починають здобувати ще під час отримання середньої шкільної освіти. Тому варто так продумати дизайн спеціального одягу, щоб він був не тільки уніфікованим, але й позбавленим вікових чи гендерних дискримінативних деталей. Зокрема, ейджизм є однією з найбільших визнаних проблем створення одягу для широкого загалу на даний момент, а також дискримінативною практикою, яка сприяє створенню «моментальної моди» і, відтак, шкодить екології планети [26, С. 23].

Тому колекція вбрання, крім класичних базових предметів одягу, які гарно поєднуються один з одним, потребує універсальних підходів. Наприклад, верхній одяг зі зйомним капюшоном, високим коміром та рукавами стає набагато універсальнішим. Його можна не тільки використати у різних погодних умовах,

але й швидко обслуговувати під час негоди, повертаючи у стан, придатний для подальшої експлуатації.

Так само і концепція розробки комбінезону, що матиме багато модуляцій, дозволить забезпечити більше потреб одним предметом одягу, що може перетворюватися на комплект «шорти-сорочка» або «брюки-жилет».

Варто зауважити, що змінні елементи дозволять вирішити проблему зношування окремих деталей, через які не має потреби замінювати всю річ. Наприклад, це можуть бути манжети, комірці, вставки на ліктях та колінах тощо. Зробивши їх замінними із можливістю вибору інших декорованих або лаконічних деталей, можна не тільки досягти актуального екологічного рішення, але й надати можливість проявляти індивідуальність через акценти в одязі [33, С. 41].

Проблемою практикуючого археолога також є обмежений простір під час мандрівок. Неможливо забезпечити себе всім необхідним для польового сезону і вмістити це в наплічник чи намет. Тому колекція одягу має не тільки забезпечити базові потреби археолога та вдало репрезентувати його роботу громаді, але й мати компактність, ергономічність. Вибір натуральних матеріалів та концепція взаємної поєднуваності дозволять забезпечити професіонала естетичним, практичним одягом, який не займатиме багато простору але дасть можливість виглядати презентабельно і отримувати комфорт в роботі [34, С. 37].

Створюючи колекцію, що зробить акцент на трансформативних функціях та можливостях одягу, важливо надати їй практичності в питанні експлуатації. Кожен предмет одягу має бути якомога більш легким, простим у догляді. Тому вставки, які більш за все контактують із навколишнім середовищем та забруднюються, мають бути виконані із легких матеріалів, що швидко сохнуть. Таким чином, як камеральний, так і польовий археолог зможе не тільки презентабельно виглядати, але й забезпечити необхідний та фіксований у інструкціях з охорони праці рівень санітарної гігієни [28, С. 52].

Для того, щоб зробити одяг більш практичним, археологи використовують кольори коричнево-чорної гами, які гарно приховують прості забруднення від

пилу, ґрунту тощо. Тому за основу кольорової гами потрібно брати такі кольори. Це, не суперечить українській народній традиції одягу. Натомість, як данину класичним взірцям святкового строю, одяг для врочистих подій можна зробити білим, використовуючи текстуру домотканого полотна. Це дозволить навіть сучасні моделі-трансформери зробити атмосферними, знайомими глядачеві за автентичним культурним кодом. Такі прості, зрозумілі на підсвідомому рівні акценти є більш естетичними та легше інтегруються у повсякденний чи святковий стрій, ніж масивні прикраси і популістичні взірці вишивки [17, С. 38].

Вишивка, створюючи потрібні акценти на одязі археолога, може бути використана не тільки як суто декоративний елемент, але й як практично-ціннісна частина строю.

По-перше, це сакральні функції вишивки, які існують століттями в українській традиції. Такі орнаменти, як «засіяне поле» та «дерево життя» посилають меседж, пов'язаний із продовженням роду, народу та його автентичних звичаїв у майбутньому. Археолог, вивчаючи та зберігаючи спадщину, матиме відповідний імідж та авторитет, використовуючи такі знаки у спеціальному строї [23, С. 10].

По-друге, вишивка дає можливість естетично вирішити ряд практичних вимог, висунутих інструкціями та рекомендаціями щодо охорони праці та здоров'я фахівців. Основні кольори одягу, що «зливаються» з навколишнім середовищем, можуть бути доповнені яскравими вишитими акцентами не тільки для декору, але й у якості попереджувальних знаків. Зокрема, використовуючи традиційні візерунки, можна використовувати сучасні матеріали, що відзеркалюють світло. Це необхідно для всіх, хто працює поряд із важкою технікою. Таке поєднання автентичного та сучасного підкреслює професіоналізм археологів та їх місію [29, С. 14].

Окремо варто висвітлити потреби археологів у специфічних аксесуарах. Їх можна умовно поділити на дві групи:

- елементи одягу;
- аксесуари для професійного приладдя.

Серед елементів одягу є сектор обов'язкових для використання всіма професійними археологами та особами, які проходять археологічну практику для отримання відповідного фаху. Це елементи захисту від негативного впливу навколишнього середовища та окремих процесів у камеральних дослідницьких лабораторіях: головні убори, хустки, шарфи; засоби індивідуального захисту: рукавички, маски тощо. Головні убори варіюються за погодними умовами. Їх основна задача – захист від впливу сонячного проміння, вітру, пилу, низької температури та осадів. Тому вони мають поєднувати кілька функцій: зручність, водовідштовхуючі властивості, дихаючу поверхню. Також головні убори мають не заважати працювати із оптичними приладами: у такому випадку, панами та хустки мають перевагу над кашкетами, у яких козирок може заважати і не дає захисту шиї та вух від сонячного проміння [33, С. 40].

Зимові головні убори мають добре утримувати тепло та відводити вологу. Тому, якщо літні панами та хустки можна зробити з льону, ситця, домотканих та інших тканин, доповненими водонепроникними елементами, то шапки, шарфи і снуди для холодної пори року мають задовольняти інші вимоги. Зокрема, для їх створення виправдано використати спеціальні мембранні тканини та фліс, щоб захистити здоров'я працівників. Натомість, такі аксесуари можна прикрасити набивними візерунками. У випадку шарфів та снудів актуально використати візерунки відповідного народного одягу, так само як і з хустками та банданами на літню пору [41, С. 31].

Засоби індивідуального захисту від шкідливих речовин та несприятливих умов навколишнього середовища потрібно виготовляти, у першу чергу, за стандартами, встановленими відповідними актами. Тому їх стилістика повністю підкорена утилітарним функціям і не має змінюватися на користь естетичних функцій [22].

Натомість аксесуари для робочих інструментів та канцелярського приладдя можуть бути декоровані у автентичній стилістиці більше, ніж інші елементи гардеробу, врівноважуючи функціональність та ідею надання ансамблям автентичного вигляду. Для їх виготовлення потрібно

використовувати якісні матеріали та фурнітуру, що буде максимально довговічною і зручною – ремінці із еко-шкіри, щільні карабіни та застібки-блискавки із пластмаси, оскільки залізні більше страждають від корозії в умовах підвищеного забруднення. Такі аксесуари, як пенали, сумочки для поясу, карманки і сумки можуть мати яскраві кольорові поєднання, оскільки це надасть їм видимості у природних умовах праці і створить особливі акценти образу за рахунок використання тих нетривіальних поєднань, що властиві етнічному костюму [14].

Добираючи візерунки для основного одягу та супутніх елементів різноманітного призначення, потрібно враховувати можливість поєднання елементів гардеробу для археологів у довільному порядку. Тому декор має бути виконаним у гармонійній кольоровій гамі, що одночасно контрастуватиме з основними відтінками гардеробу та поєднуватиметься між собою. Використовуючи автентичну українську спадщину, можна зробити висновок про доцільність використання таких кольорів для декорування колекції як жовтий, зелений, червоний, індиго [35. С. 106].

Естетика поєднання кольорів в українському традиційному костюмі в цілому та в окремих його елементах – наприклад, у тканині для верхнього поясного одягу – ілюструє актуальні для сьогодення концепції. В першу чергу, це вміння використовувати контрастні елементи в одному просторі зі збереженням гармонії костюму. По-друге, це навички використання відтінків одного основного кольору для надання костюму багатого, насиченого і гармонійного вигляду. По-третє, вміння гармонійно поєднувати кольори, фактуру та матеріали тканини в одному костюмі.

Наразі комбінування кольорів у спеціальному одязі слугує кільком суто утилітарним його функціям:

- прикриття зон з ризиком підвищеного забруднення: коліна, лікті, манжети, комірець, нагрудні кишені, облямівка прорізних кишень тощо;

– надання одягові яскравості, необхідної для помітності фахівців у робочому просторі для убезпечення від ризиків, викликаних працею із складними механізмами та транспортом.

Ці функції є важливими і для спеціального одягу археологів. Проте, як було зазначено вище, археолог має не тільки одягатися комфортно і безпечно, відповідно до умов праці, але й мати презентабельний вигляд. Саме тому вдалі поєднання кольорів, властиві українському традиційному вбранню, можна ефективно використати для поєднання утилітарних і естетичних функцій спеціального та святкового одягу археологів різних профілів.

У музеях України зберігаються приклади текстилю та одягу, що мають цікаві, одночасно звичні для традиційної культури та екзотичні поєднання кольорів та фактур (табл. А6). Саме завдяки їм збільшується можливість глибше вивчити колористику традиційного національного строю.

Так, на зміну традиційним та звичним поєднанням червоного та чорного постає змога інтегрувати у сучасний костюм принципи поєднання контрастних кольорів та відтінків із різних епох розвитку українського суспільства.

Варто звернути увагу на те, що кольори давнього одягу відрізнялися від сучасних тому, що їх концентрацію досягали завдяки натуральним барвникам – рослинним чи мінеральним. Сучасний одяг фарбується синтетичними компонентами, тому його гама відрізняється. Надаючи одягові та його декоративним елементам відтінків, властивим давньому строю, потрібно не забувати про техніку безпеки. Для цього, замість яскравих синтетичних фарб, варто використати радше елементи, що віддзеркалюють світло. Це буде і сучасним рішенням, зробленим з турботою про фахівців, і дозволить відтворити та успішно інтегрувати у сучасну моду дійсно автентичні елементи на всіх рівнях [41, С. 32].

Забезпечуючи максимальний спектр потреб сучасного спеціаліста в одязі для фахової діяльності, варто розуміти, наскільки глибоко може бути інтегрована традиція та автентика в конструювання та створення гардеробу. Адже давні українці, життя яких відтворюють та зберігають археологи, не були досконалыми

та мали лише обмежений набір ресурсів та матеріалів, що могли забезпечити їх безпеку та здоров'я. Нині текстильна промисловість створює різноманітні тканини, як натуральні так і синтетичні, що можуть бути використаними якомога ефективніше для створення функціонального, безпечного та естетичного одягу для археологів [27, С. 29].

Саме тому варто розглянути три вектори взаємодії архаїчних елементів та сучасних технологій, яка буде оптимальною для створення відповідної естетики при збереженні широкого функціоналу: фактура, колористика, орнамент [36, С. 16].

Відповідно етнологічних матеріалів та археологічних досліджень, автентичний український костюм поєднував різні за фактурою типи тканин та матеріалів. Зокрема, це гладкі матеріали (шовк, парча, тонкий льон, шкіра) та об'ємні (хутро, домоткань, вовна). За цим принципом можна не тільки добирати елементи одягу, особливо при проектуванні колекції одягу для археологів, враховуючи принцип багат шаровості, але й вдало поєднувати синтетичні та натуральні тканини. Адже без мембранних синтетичних матеріалів, що забезпечують максимальних захист від непогоди, спеціальний одяг не виконуватиме своїх основних функцій [50, С. 57].

Враховуючи актуальність для сучасного фахівця та широкого кола потенційних споживачів багатофункціональних моделей одягу – комбінезонів та костюмів – варто сфокусуватися на завданні поєднати фактуру та функціонал подібного одягу. Зйомні елементи, що потребують частішого прання: комірці, наколінники, манжети, наприклад, можна створювати в різних дизайнах, що будуть пасувати базовому кольору одягу. Наприклад, це прості деталі для повсякденного використання та яскраві чи декоровані – для тих випадків, коли робочий день проходить у взаємодії із громадськістю, у різних масових культурних чи науково-просвітницьких подіях [48, С. 25].

Саме тут актуально використати і фактурні, і візерункові елементи для надання потрібних автентичних акцентів, експериментувати з матеріалами, що були святковими для українців протягом багатьох століть – парча, оксамит, шовк

тощо. Це дозволить і знизити плановану ціну одного виробу, і надати йому більших можливостей використання, довшого експлуатаційного терміну, що цілком гармонійно підтримує екологічні ідеали сучасного світу та світогляд раціонального споживання, що властивий давнім українцям.

Фактура автентичного одягу протягом століть розвитку суспільства, його торгово-економічних зв'язків та технологій змінювалася разом із ткацьким ремеслом. Відтак вона слугувала не тільки відображенням практичних досягнень ткацтва, що виробляло щоразу більш якісні, міцні та красиві тканини. Фактура також відображала ставлення до естетичної складової традиційного костюму, слугуючи елементом декорування. У робочому строї фактура верхнього поясного та плечового одягу слугувала основною прикрасою, до якої додавались аксесуари, декоративні технологічні елементи тощо [51, С. 104].

Тільки у святковому одязі текстура слугувала радше тлом для інших елементів декору. Цей принцип лаконічності в естетичній складовій костюма є актуальним для оформлення робочого спеціального одягу, який використовується провідними дизайнерами одягу для багатьох інших професій. І саме на основі етнологічних досліджень постає можливим надати фактурі одягу автентичного звучання при збереженні функціональності [49, С. 351].

Проте не завжди надання одягу виражених фактур є доцільним для виготовлення робочого спеціального строю (табл. А7). Важливо врахувати ділянки, чутливі до тертя та інших травм, які може викликати неправильно спроектований одяг. Завдяки цьому вдасться уникнути технологічних помилок, надати елементом одягу максимального комфорту в експлуатації. Саме тому випуклі, об'ємні за текстурою деталі, варто використовувати для захисних елементів та декору тих зон, що не впливають на основний функціонал робочого одягу (табл. А 7).

Натомість святковий стрій може виготовлятися із залученням ширшого спектру декоративних інструментів, у тому числі й текстилю. Особливе ж місце за вибором тканин і фурнітури займають робочі сумки для археологів. Вони повинні мати багато відділень, кишень та зовнішніх кріплень для всіх

інструментів, канцелярського приладдя тощо. Такі сумки можуть носитися на поясі, через одне плече чи через груди – роблячи сумки універсальними, можна надати їм максимальних можливостей у використанні. Для цього ідеально підійдуть сучасні мембранні тканини та бавовна.

У сфері колористики, як було зазначено вище, варто використовувати як автентичні поєднання відтінків, так і сучасні матеріали, зокрема світловідбиваючі. Крім того, сучасна тенденція до створення спеціального одягу, який буде потребувати якомога менше циклів прання, потребує надання йому природних відтінків. Це повністю відповідає не тільки дослідженій українській традиції, але й продовжує давні принципи зменшення побутових навантажень всіма способами. До цього ж, синтетичні матеріали сохнуть швидше, ніж натуральні. Це враховано у створенні окремих предметів та елементів гардеробу, які будуть поєднуватися між собою для створення комплектів під різні погодні умови [36, С. 15].

Завдяки пластичності українського орнаменту його можна легко інтегрувати у сучасний гардероб у якості декору, що відповідає не тільки автентичним сакральним значенням, але й сучасній етиці. Зокрема, цьому сприяє поєднання геометричних та рослинних форм вишивки та інших візерунків, що слугували оздобою протягом століть. Використовуючи ці поєднання на одязі, що вже є комбінованим відносно фактури і колористики, можна досягти його єдності, продемонструвавши як етичні, так і естетичні функції. У даній колекції одягу для археологів використано, у першу чергу, сучасні принципи, концепції та технології. Це дозволило прибрати зайву декоративність, притаманну нинішній індустрії автентичної моди, а також надати більше утилітарних функцій всім елементам кожного предмету гардеробу [6, С. 43].

Досвід сучасної модної індустрії свідчить про активне переосмислення концепції етнічного одягу та перейняття досвіду минулих поколінь на глибинному рівні сенсів, а не на елементах візуального коду. В першу чергу автентичність досягається дизайнерами за рахунок ґрунтовного та всебічного аналізу історії тих регіонів та народів, які його цікавлять, а не через сприйняття

сукупності вторинних візуалізацій. Небезпека трансляції цінностей окремої культури через лише набір візуальних елементів очевидна на прикладі епохи романтизму, коли суспільство сприймало минуле надто ідеалізовано та спотворило цим більшість досягнень предків [6, С. 46].

Саме тому для успіху цієї колекції і серед фахівців-археологів, і серед інших соціальних груп, яку б професію, гендер чи вік вони не мали, потрібно використати в першу чергу спільні цінності. Це – турбота про навколишній соціо-культурний простір, взаємна підтримка, прагнення розвиватися у власному темпі, воля. [8, С. 323].

Одяг, що виконаний з урахуванням означених цінностей, буде не тільки максимально комфортним, але й отримає естетику поза зонами швидкої моди та скороминучих трендів, а це свідчатиме про можливість його використання у будь-яких умовах, із найрізноманітнішими доповненнями та комбінаціями інших елементів.

Досліджуючи можливості створення спеціального одягу для археологів, що включав би у себе елементи автентичного українського строю, неможливо обійти увагою практики та здобутки реконструкторського руху. Це течія експериментальної історії та археології, що проводить репродукування елементів матеріальної культури минулого для глибшого розуміння і давніх технологій, і культури в цілому [12, С. 207].

Український реконструкторський рух зосереджено на комплексному відтворенні матеріальної культури та експериментах, що дозволяють апробувати її використання в умовах, максимально наближених до умов досліджуваного періоду. Проте, не всі здобутки цієї безперечно важливої для розуміння української народної культури течії доцільно використовувати саме для спеціального одягу [11, С. 217].

По-перше, сучасне життя не має відповідних умов для чистого експерименту із виготовлення тканин, оздоби та інших матеріалів тому що змінилася екологія, за сотні років рослини та мінерали, що слугували сировиною для тогочасного одягу, стали іншими за якістю, характеристиками та

властивостями. Крім того, низку матеріалів наразі використовувати неетично – це сировина тваринного походження. Зокрема, є доцільність замінити натуральну шкіру та хутро на екологічні замінники не тільки для надання виробам веган-етичності, але й для підвищення їх експлуатаційних явищ [18, С. 22].

По-друге, переважна більшість матеріалів, що слугували основою для створення гардеробу давніх українців, потребують заміни на сучасні. Це тканини для взуття, верхнього одягу, фурнітура тощо. Найкраще – залишити натуральні тканини для літнього та офіційно-святкового строю для надання йому оптимальних характеристик та естетичної автентики [27. С. 30].

Але експерименти з відновлення крою можуть слугувати базою для інтеграції архаїчних елементів у сучасний спецодяг. Це ластовиці, оформлення манжетів та коміра. Вони є не тільки привабливими на вигляд, але й високофункціональними, здатними надати спецодягу археолога вищих експлуатаційних характеристик. Саме тому враховувати досвід реконструкторських експериментів та їх результати є одним з дослідницьких завдань цієї роботи. Його виконання втілювалося у поєднанні архаїчного та надсучасного, що дозволило створити одяг відповідний українській культурі, але не ізольований від світового дизайнерського досвіду сучасності.

2.2. Визначення типу та образу споживача колекції

Опис характеристики споживача було здійснено за такими критеріями:

– *Соціально-демографічні*. Жінка/чоловік, віком від 16-ти до 35-ти років, середнього або вище середнього рівня достатку (800-1000 євро); будь-якої національності. За родом занять споживач студент археологічного факультету, музеєзнавства або професійний науковець, польовий та камеральний археолог, музейний працівник тощо.. Має вищу, або середньо-спеціальну освіту. Для такого споживача сфери використання запропонованого одягу є досить контрастними: арт-виставки, конференції, проведення розкопок, камеральна праця.

– *Психографічні.* Споживач веде динамічний, насичений, міський та культурно активний спосіб життя, до інновацій та місцевого виробника ставиться позитивно, має активну життєву позицію. Внутрішньою мотивацією для покупки товару є, перш за все, зручність та відповідність вимогам праці археолога у польових умовах, естетичність, бажання самовираження та мати стильний вигляд. Для такого споживача основними цінностями є зручність, самореалізація, спілкування та статусність у суспільстві.

– *Географічні.* Діапазон поширення продукту – весь світ.

– *Зовнішні дані.* Фігура більш наближена до худощавої статури (розміри 42-48 для жінок та 48-54 для чоловіків), що обумовлено специфікою професії споживача. Адже археологія є професією, що поєднує фізичну активність у несприятливих умовах (різні погодні умови, навантаження тощо) та інтелектуальну роботу (необхідність проводити науково-популяризаторські заходи, екскурсії тощо).

2.3. Призначення колекції

Колекція в художньому проєктуванні одягу – це серія моделей різного призначення, які складають єдність: форми, базових конструкцій, образу, стильового рішення, авторської концепції, колористичного рішення та матеріалів, які застосовуються в колекції. Колекції одягу за призначенням діляться на декілька типів: авторські, перспективні, спеціальні та промислові базові. Дана колекція спеціального одягу розроблена у системі «гардероб» та відображає потреби певної професійної групи споживачів в одязі різного призначення. Тут враховано і специфічні вимоги до праці археологів та працівників музею, а також збережено образ споживача, тобто колекція відповідає потребам зазначених професій.

Отже, колекція за типом є гардероб, в якому присутній широкий набір одягу різного призначення: робочий одяг для археологічної польової праці, ошатний одяг для конференцій, презентацій, музейних заходів, одяг для камеральної праці

музеєзнавця чи археолога. Колекція є всесезонна, що обумовлено професійною сферою діяльності споживача.

Колекція складається з трьох блоків. **Перший блок**, робочий польовий одяг для археологів, розроблено у системі розширений комплект – всі вироби можна комбінувати, адже вони розроблені в єдиній стилістиці та колірній палітрі, з дотриманням комплектної організації асортименту. Особливою цікавістю цього блокує те, що дані комплекти є парними та універсальними (унісекс) для працівників: чоловіка та жінки. Даний блок відповідає специфічним вимогам польової праці археолога (рис. 2.1).



Рис. 2.1. Ескізи блоку робочого польового одягу для археологів

Другий блок, повсякденний одяг для камеральної роботи, розроблено також у системі розширений комплект. Даний блок відповідає естетичним вимогам, потребам та запитам специфічного сегменту споживачів – професійних науковців, польових та камеральних археологів, музейних працівників тощо. Даний блок поєднує одяг, властивий міській сучасній моді та предмети гардеробу, наповнені українською автентичною естетикою (рис. 2.2).



Рис. 2.2. Ескізи повсякденного одягу для камеральної роботи

Третій блок, ошатний одяг для видовищ та урочистих подій: виставки, презентації, урочисті прийоми, тощо. Цей блок розроблено у системі ансамбль. Даний блок подіумний і для збереження проєктного образу потребує демонстрації саме так, як запропоновано – разом із усіма аксесуарами. Ошатні ансамблі третього блоку яскраво демонструють українську автентику у елементах крою, мотивах, оздобленні та колірній палітрі (рис. 2.3).



Рис. 2.3. Ескізи ошатного одягу для видовищ та урочистих подій

2.4. Трансформація творчого джерела в проєктний образ колекції

Археологія як наука, що досліджує минуле та як фах, пов'язаний із здобуттям матеріальних відомостей про нього, є нерозривними за своїми сферами діяльності, які, проте, відрізняються за самим характером робочого процесу та потреб, які він ставить перед спеціалістами. Проте їх об'єднує одна мета – зберігати, досліджувати та популяризувати історію. Тому і дизайн спеціального одягу для археологів має підкреслювати єдність їх місії, зберігаючи необхідні функціональні відмінності.

Однією з вагомих проблем створення зручного спеціального одягу для археологів є врахування необхідності виокремлення специфічних його рис вже на етапі планування. Враховуючи комфортність та ергономічність дизайну одягу варто відразу, на рівні планування та подальших технологічних етапах створення гардеробу, звертати велику увагу на етнічні мотиви та елементи. Таким чином, етнічна основа одягу дорівнюватиме наданню одягу для археологів його

спеціальності, тому що просто комфортного крою та добору актуальних матеріалів для фізичної праці буде недостатньо.

Саме тут стає у нагоді автентичний український принцип багатошаровості для забезпечення сезонної відповідності одягу. Це дозволяє використати класичні типи одягу: комбінезон, напівкомбінезон, робочі штани, куртки для створення універсальних колекцій, що відповідатимуть і утилітарним, і естетичним цілям, а також впишуться у принцип екологічного виробництва та відповідального використання ресурсів.

У *першому блоці* були трансформовані та адаптовані до вимог споживача елементи українського народного строю: сорочки, пояси, плахти. Подекуди в колекції збережено елементи традиційного крою в сорочках: збірки по горловині, цільнокроєний рукав, лінії горловини (табл. А5). Але в сучасній інтерпретації сорочки мають вузчі рукава, в деяких випадках відстібні, що обумовлено потребами споживача та умовами використання одягу. Так, традиційні пояси та плахти було трансформовано у автономні елементи одягу та доповнено кишенями у які зручно класти інструменти для польової роботи археолога. Значних змін зазнали і традиційні жилети, що також були адаптовані під споживацькі потреби: спроектовано рельєфи та вставки зі щільнішої тканини у найбільш зносостійких місцях. Брюки спроектовано з високою посадкою та стяжкою гумкою внизу (обумовлено погодними умовами праці). Важливим зауваженням є те, що всі елементи застібок є пластиковими – таким чином було враховане побажання споживача.

Також, особливо у *другому блоці*, можна побачити автентичний український орнамент, використаний в якості декору, що виконаний у вигляді машинної вишивки або принту на жіночих та чоловічих сорочках, куртках та жилетах. В цьому блоці естетика українського одягу звучить більш яскраво, так як даний одяг вже презентує споживача на робочому камерному місці: університеті, дослідницькому інституті, архіві, музеї, тощо. Відповідно, і жіночі сорочки вже наближені до традиційних об'ємів і з'являється крій рукава реглан в чоловічих

сорочках та куртках. Також в моделях використано елементи плахт у жіночому одязі, з адаптацією їх до сучасності та споживацьких вимог.

В *третьому блоці* переосмислено загальні декоративно-символічні мотиви українського одягу та тема лелек як сакральньо-оберегового мотиву, а також використано традиційні техніки декорування. Представлена дана тематика у вигляді вишивки бісером та гладдю, відстібних та сталих елементів декору. Так як третій блок – видовищні ошатні ансамблі, в моделях здійснено відхід від традиційного крою і відтворено тематику у декоруванні та колористиці.

Колористику кожного блоку колекції було обрано відповідно до призначення. Перший блок, робочий одяг, що використовується в польових умовах, доречно виконати у кольорах пісочних та хакі – щоб менше було видно бруд від розкопок. Сорочки традиційно залишились білими – що зручно при сонячній погоді. Акцентним кольором є синій, що представлено у з'ємних та сталих елементах комплектів. У другому та третьому блоці надано перевагу традиційній колірній гамі – чорному, червоному та білому, що органічно для камеральної роботи і для відвідування мистецьких заходів.

Принципи декорування колекції одягу є такими: перший блок без декору, так як в польовій роботі він не є доречним; у другому блоці використано мотиви української традиційної вишивки у вигляді принту та машинної, взятої із історичного костюма. Так як одяг другого блоку повсякденний, то немає сенсу для використання ручних технік декору, що доречно в ошатних ансамблях третього блоку, де застосовано техніки вишивки гладдю та бісером.

2.5. Вибір методу розробки моделей колекції

Творчі методи проектування костюма виступають як набір певних дій, що вживаються дизайнерами для пошуку нових ідей і проектних рішень для створення колекції одягу, в даному випадку, було використано метод комбінаторики та трансформації (додаток Б).

Комбінаторика – прийоми знаходження різних поєднань, перестановок, розміщень даних елементів у певному порядку. Такими елементами в даному

одязі є кишені, пояси, різні види оздоблень. В розробці колекції застосовано формоутворення декількох рівнів: комбінування стандартних елементів з набору простих геометричних форм (кишень); комбінування різних видів декору на основі базової форми (машинної та ручної вишивки, принту); трансформація одягу в процесі експлуатації; комбінування готового одягу або його елементів.

Метод трансформації – метод перетворення або зміни форми: довгий рукав стає коротким, чи взагалі – відстібається (рукава та елементи декору).

2.6. Композиційна побудова та формоутворення колекції

В дизайні одягу колекцією називають серію моделей, побудованих на основі єдиного образного або колірною вирішення, стилю, форми, базової конструкції.

Колекція розроблена в системі гардероб, таким чином, спроектований одяг поєднується за стилем, кольором та фактурою. Обрані речі складають капсули, предмети одягу з яких можна поєднувати та комбінувати між собою. При створенні капсульного гардероба доцільно відштовхуватись від особистих потреб і способу життя потенційного споживача цільової групи споживачів (в даному випадку, професійної), що допомагає до мінімуму скоротити час на збори та вибір одягу зранку та є вельми важливим для професійного археолога.

Композиційними засобами об'єднання речей у гардеробі є єдність певних елементів форми, наприклад, геометричного виду форми, силуету, кольору, фактури матеріалів, конструктивно-декоративних або декоративних ліній тощо.

У розробленому гардеробі присутні набори комплектів та ансамблів одягу, які поєднуються один з одним і використовуються для цілого ряду випадків (польової чи камеральної праці, відвідування галерей чи культурних заходів). Одна капсула закриває професійну сферу життя археолога / працівника музею, що дозволяє зекономити час та гроші, зменшує кількість необдуманих покупок та привчає користуватися меншою кількістю речей.

Основна форма-символ колекції – прямокутник, що добре видно в першому та другому блоці робочого одягу. В третьому блоці ошатного одягу в деяких жіночих моделях нижні частин ансамблів виходять на трапецієвидну форму.

Таким чином, комбіновану форму-символ третього блоку визначено комбінацією: верх прямокутник, низ – трапеція. Чоловічі моделі залишаються прямокутної форми.

В декоративному вирішенні колекції можемо прослідкувати таку динаміку: від відсутності орнаментального навантаження у першому блоці та помірної присутності орнаменту у другому блоці до піку декорування у третьому блоці. Так само і в колірному рішенні колекції – від помірних відтінків охри та хаки на початку колекції до насичених класичних кольорів (чорний, червоний, білий) всередині та наприкінці колекції.

Динаміку розвитку також можна прослідкувати і в стильовому вирішенні комплектів та ансамблів костюма.

Перший блок : основою є спортивний стиль з елементами стилістики сафарі, що можна прослідкувати у великих накладних чи з'ємних кишенях, простих кольорах, ступені об'ємності виробів, виборі матеріалів тощо. У другому блоці спостерігається перехід до більш класичного стилю з елементами спортивного та фантазійного – з'являються збірки, розширюється рукав, подекуди вироби асиметричні, що є характерно для фантазійного стилю та з'являється рукав реглан, що є ознакою спортивного. Третій блок – фантазійні ансамблі. Тут наявні контрасти об'ємів і кольору, а також рясне декорування одягу ручними техніками вишивки.

2.7. Характеристика блоків колекції

Колекція одягу для археологів складається з трьох блоків.

Перший блок – робочий одяг для польової роботи. Цей блок було розроблено, відштовхуючись від вимог до створення спеціального одягу для археологів. Такий одяг, у першу чергу, має відповідати вимогам зручності та безпеки на робочому місці. Часто небезпечними для праці археологів є метеорологічні умови, у яких проводяться дослідження. Отже, основними мотивом для розробки одягу першого блоку є практичність, зручність та безпека.

Комплекти першого блоку колекції розроблені у спортивному стилі із накладання стилістики «сафарі», що є вираженим і у виборі кольору (охра, хакі, синій) і у накладних та з'ємних елементах (кишенях, поясів для інструментів, тощо).

Асортиментний склад блоку – штани помірного об'єму та високої посадки, подекуди на резинці внизу (було проведено опитування та враховано побажання споживача); жилети, комбінезони, сорочки та куртки. Майже всі асортиментні групи мають ущільнення в зносостійких місцях та можливість їх заміни за потреби. Всі елементи застібок чи регулювання пластові – що виявилось дуже важливими для опитуваних археологів. В рамках першого блоку можна перерозподілити комплекти, від чого композиційна цілісність блоку не постраждає.

Другий блок – для камеральної роботи археолога, працівника музею, культурного теоретика, тощо. Основною ідеєю для створення одягу, що поєднував би естетичність, лаконічність і презентабельність офісного стилю та відповідав би особливостям їх місії. Так, елементи традиційного українського одягу виглядають органічно у сорочках, сукнях, плахтах, брюках, куртках та жилетах, що складають асортимент другого блоку.

Стилістика даного блоку неоднозначна: основа класична, на яку наклали елементи фантазійного стилю, а подекуди і спортивного. Фантазійні елементи представлені збірками, складними силуетами рукавів, контрастами об'ємів. Елементи спортивного стилю – рукав реглан, трикотажні манжети-резинки, застібки-блискавки.

Колірна палітра традиційна – чорний, червоний, білий, що є доречно для офісного або формального одягу. Одяг помірно декоровано традиційним українським орнаментом, який взято з історичного костюма. Декор виступає в якості машинної вишивки або принту. В рамках другого блоку також можна перерозподілити комплекти, щоб створити нові композиційні рішення.

Третій блок – одяг для урочистих подій. Даний блок доречно спроектувати у системі «ансамбль», що характерно для видовищного одягу. Ансамбль, на

відміну від комплекту, є замкненою художньою системою: в ансамблі нічого не можна ні додати, ні вилучити, ні замінити без порушення композиційної цілісності та авторського задуму. Усі частини ансамблю складають єдине ціле, у якому окремі предмети взаємно зв'язані між собою за формою, матеріалом, оздобленням, кольором, призначенням тощо.

Асортиментний склад третього блоку складають сукні, корсети, жакети, піджаки, брюки, сорочки.

В даному блоці основною ідеєю є розкриття загальної української тематики та тематики символічної – вільного птаха, лелеки, який завжди повертається додому.

Стилістика другого боку – фантазійна, що можна простежити в складних силуетах суконь (годе, складна трапеція), контрасті об'ємів (широкий рукав – вузький ліф, або вузький ліф – широка спідниця), вибору матеріалів, рясному декоративному навантаженні. Окрему увагу слід приділити саме декору, який представлено вишивкою гладдю та бісером птахів-лелек та окремих елементів орнаменту, а подекуди – і декорації всього полотна, що імітує пір'я. Колірна гама другого блоку класична – чорний, червоний, білий, сірий.

Висновки до розділу 2

Для того, щоб колекція одягу мала успіх серед різних категорій населення та високі показники попиту, потрібно врахувати загальні тенденції урбаністичної моди. На сезон 2022–2023 рр. серед українців суттєво збільшився попит на речі, що мають високі показники стійкості до зносу – люди радо інвестують у зручний та міцний одяг, що буде гарно поєднувати різні елементи та слугуватиме як для повсякденних завдань, так і для фізичних навантажень.

Із зростанням сегменту волонтерства, яке включає в себе активну фізичну діяльність, зріс попит на одяг, що мав би функції спеціального. Проте волонтери, між тим, у більшому чи меншому обсязі продовжують пряму фахову діяльність, що ставить перед ними задачу вибору такого одягу, який би підходив і для професійної, і для громадської діяльності. А дана колекція, розроблена із

урахуванням автентичної української естетики, максимально органічно підходить для поставлених споживачем завдань.

До того ж, універсальність крою предметів одягу в цій колекції та створення базових предметів на основі принципів трансформації та взаємодоповнюваності, робить їх придатними для багатоцільової експлуатації та вдалої інтеграції в поле урбаністичної моди.

На основі аналізу та адаптації творчо-проектних властивостей першоджерела розроблено три блоки колекції одягу, два з яких представляють собою робочий одяг для польової та камеральної праці археологів та працівників музею, а третій – ошатний одяг для урочистих подій. Всі блоки пов'язані єдиною ідеєю та символікою у вигляді орнаментальних композицій, а також кольором.

В роботі виявлено та проаналізовано вимоги щодо створення спеціального одягу для археологів та розроблено унікальні комплекти та ансамблі для вузького кола споживача, відповідно до їх вподобань, потреб та способу життя.

РОЗДІЛ 3

КОНСТРУКТОРСЬКИЙ

3.1. Вибір моделей для проєктування

Національна ідентичність в період війни (станом на 2023 р.) набула для українців особливого значення, адже коли нація переживає важкі випробування, використання культурної спадщини може бути способом вираження національної ідентичності та гордості за свою культуру; носіння традиційного етнічного одягу може викликати почуття спів приналежності та єднання серед національної спільноти. Саме через це використання мотивів українського народного костюма, або символіки в сучасних інтерпретаціях, створює цікавий унікальний образ, що може набути популярності не лише серед дослідників культури України, але й серед молодого покоління українців.

Вибір моделей одягу, для подальшої їх реалізації в матеріалі, базується на необхідності повністю задовільнити споживача, на якого розрахований розроблений гардероб одягу що включає в себе як робочі комплекти для польових робіт, так і образи для урочистих подій. В кожній обраній моделі враховано стиль людини-археолога, що має велике бажання популяризувати етнічні мотиви, символіку або певні конструктивні елементи в одязі для створення індивідуальності та відображення інтересів у популяризації етнічної спадщини.

Перший, робочий комплект одягу складається з куртки, що була створена на основі архаїчного крою та перероблена на сучасний лад з додаванням необхідних при польовій роботі елементів, та штанів з рельєфними швами.

Даний комплект є базовим гардеробом для кожного археолога, тому його було створено з урахуванням особливостей, які мають бути враховані при розробці робочого одягу та смакових уподобань нашої цільової аудиторії.

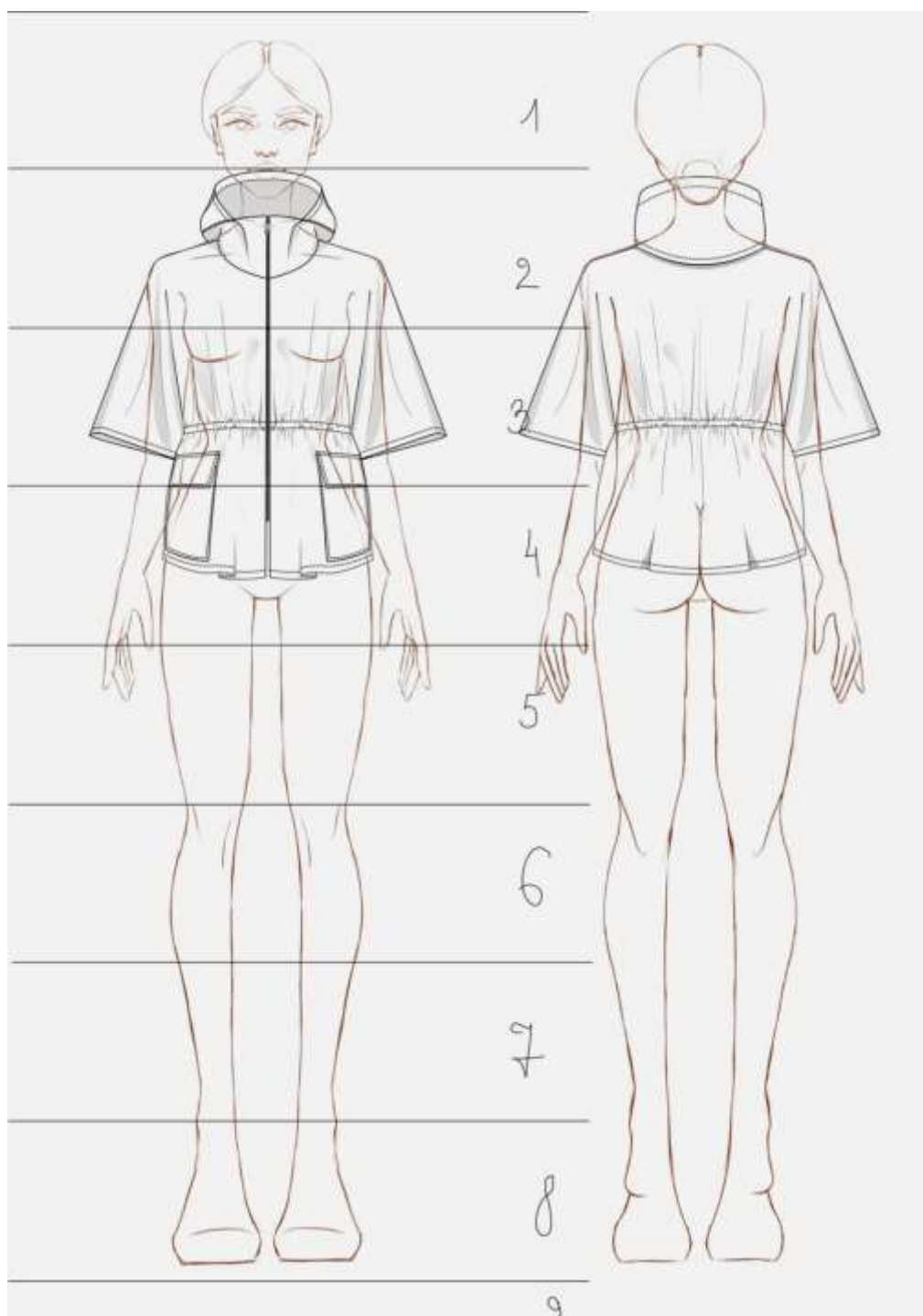


Рис. 3.1. Зображення куртки на фігурі

Такими особливостями можна назвати: об'ємність, цілнокроєну конструкцію рукава (як і в етнічному українському костюмі), присутність глибоких накладних кишень, збірка на талії, що надасть можливість регулювати ширину виробу. В штанах в бічних частинах була використана міцніша тканина, що застосовується для довшої експлуатації виробу.

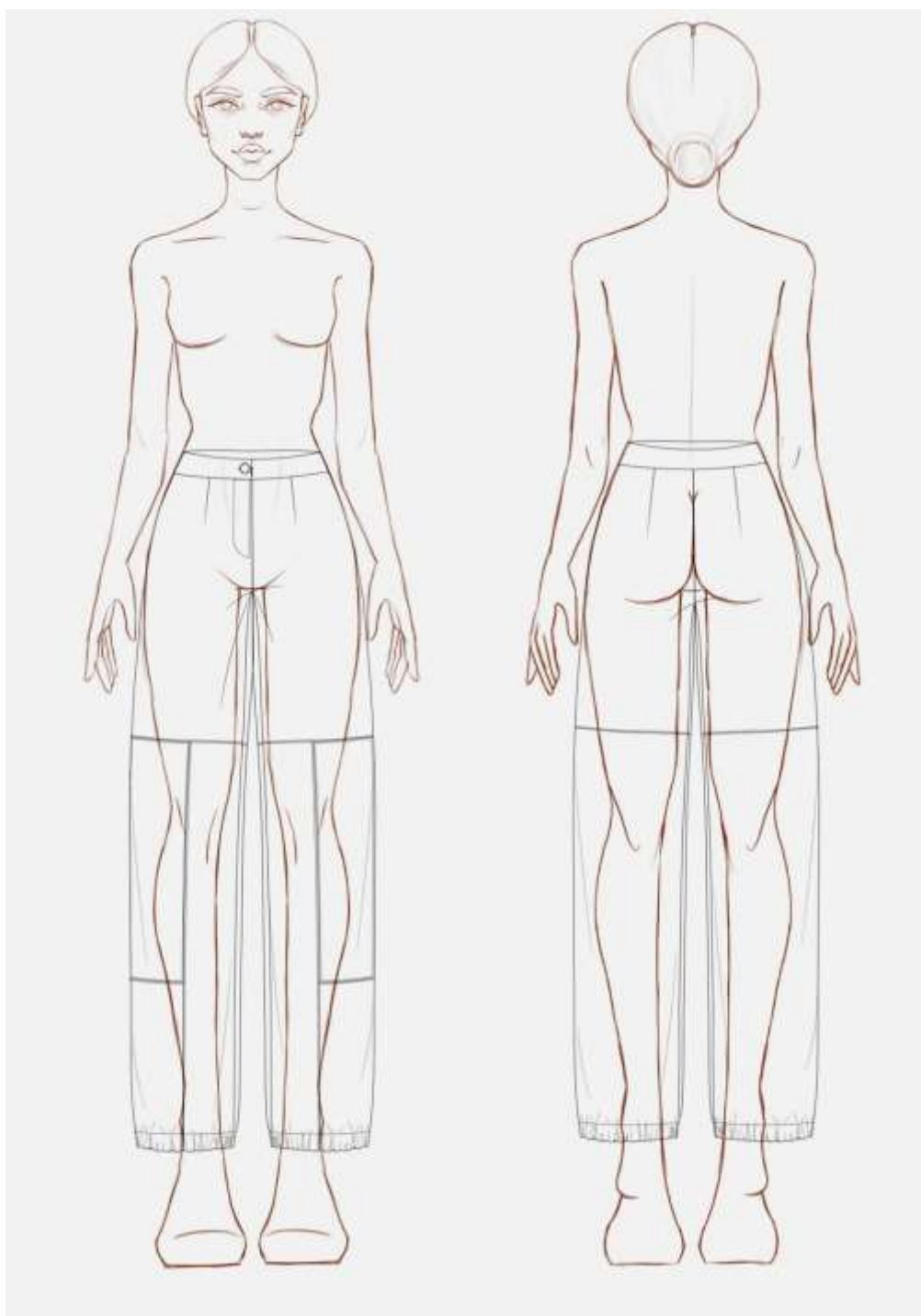


Рис. 3.2. Зображення брюк на фігурі

Третій виріб було створено для урочистих подій. Один з образів включає в себе сукню для важливих заходів, що є більш жіночним та в поєднанні з іншими елементами гардеробу робить зовнішній вигляд людини унікальним. Звичайна базова сукня приталена у верхній частині, що досягнуто завдяки рельєфним швам, а нижня частина – пряма. Для полегшення ходіння, по лівій стороні було зроблено розріз у рельєфному шві до середини стегна.

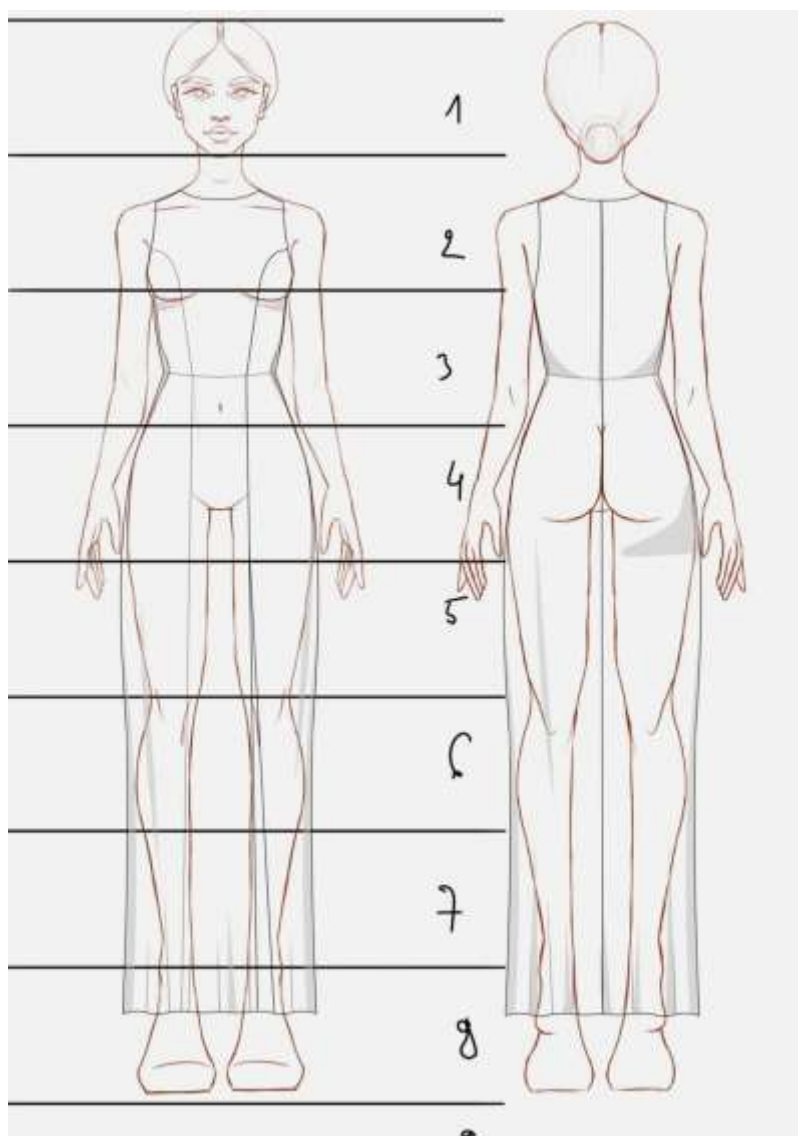


Рис. 3.3. Зображення сукні на фігурі

Таблиця 3.1

Формування вихідних даних для отримання конструкції брюк

№	Найменування ознаки	Варіант ознаки
1	Асортимент (вид виробу)	Брюки
2	Статеві-вікова ознака	Унісекс, молодшо-середня вік.група
3	Силует	Прямий
4	Покрій	Прямий
5	Розмірно-повнотна ознака	Зріст – 170–176; Ос. – 96; от. – 64, II повнота група
6	Матеріали	100% БВ. та 100% ПЕ

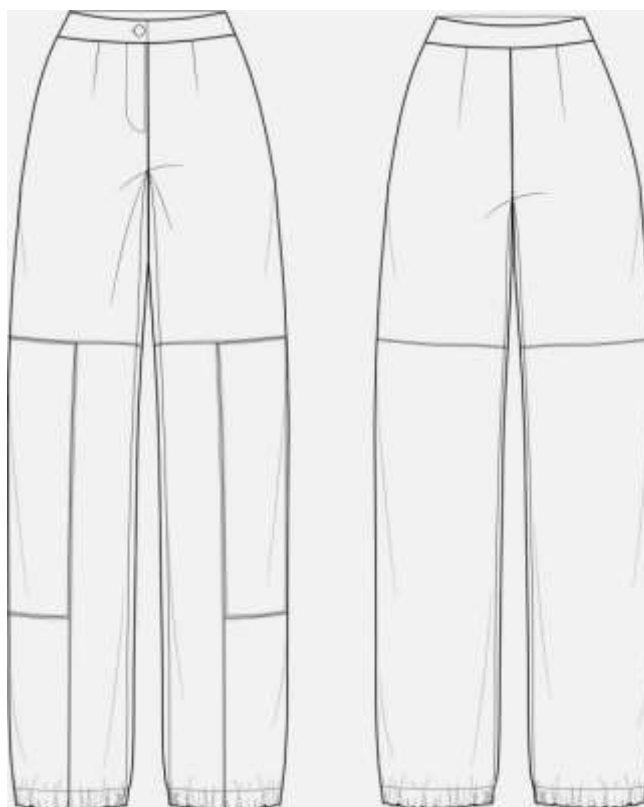


Рис.3.4. Технічний рисунок брюк

Штани унісекс для людей молодшо-середньої вікової групи; виготовлені з бавовни, бічні вставки – з поліестера. Брюки прямі, довгі, відрізнi вище лінії колін на 15 см.

Передні половинки з талієвими виточками, рельєфами посередині та бічними вставками. Задні половинки з талієвими виточками та відрізнi вище лінії коліна на 15 см. Верх брюк оброблено пришивним поясом, що застібається на гудзик. Застібка брюк – гульфік, низ на резинці. Брюки рекомендуються для зростів 170–176, Ос 94–96 II повнотної групи.

Таблиця 3.2

Вихідні дані для отримання конструкції куртки

№	Найменування ознаки	Варіант ознаки
1	Асортимент (вид виробу)	Куртка
2	Статеві-вікова ознака	унісекс, молодшо-середня вік.група
3	Силует	Вільний
4	Покрій	Рукав цільнокроєний
5	Розмірно-повнотна ознака	Зріст – 170-176; Ос. – 96; От. – 64, ОтIII – 84, II повнота група
6	Прибавка Пг	20
7	Матеріал	100% ПЕ, фурнітура та резинка.



Рис.3.5. Технічний рисунок куртки

Куртка унісекс, із поліестеру для молодшо-середньої вікової групи. Куртка вільного силуету «оверсайз», довжиною нижче лінії стегон і з куліскою по лінії талії для надання можливості регулювання ширини.

Пілочка, спинка та рукав цільні є лише кишені та капюшон. Пілочки з накладними кишенями з клапанами в нижній частині.

В даному елементі гардеробу застосовано модель капюшона, який станом на 2023 рік використовується у жіночому військовому вбранні: нижня частина закриває шию та низ обличчя, що усуває незручності під час дощової або вітряної погоди, що є звично для роботи в польових умовах.

Таблиця 3.3

Вихідні дані для отримання конструкції куртки

№	Найменування ознаки	Варіант ознаки
1	Асортимент (вид виробу)	Сукня
2	Статеві-вікова ознака	Жіноча, молодшо-середня вік.група
3	Силует	Прилеглий
4	Покрій	Вшивний, без рукава
5	Розмірно-повнотна ознака	Зріст – 170-176; Ос. – 96; От. – 64, ОгIII – 84, II повнота група
6	Прибавка Пг	1 см
7	Матеріал	54% БВ, 46% ПЕ

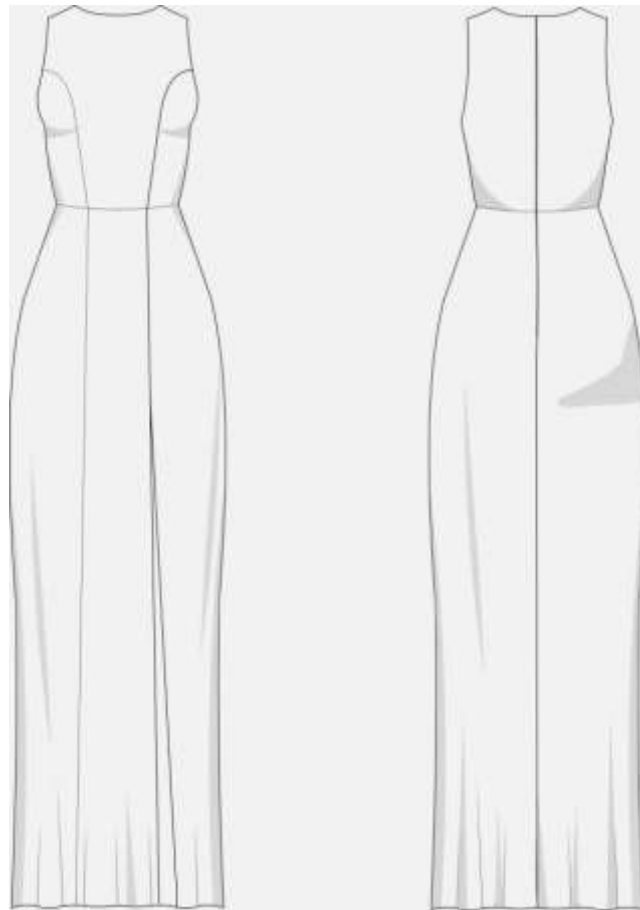


Рис.3.6. Технічний рисунок сукні

Сукня жіноча прилеглого силуету, довга, пряма для молодшо-середньої вікової групи, виготовлена з тонкої бавовни.

Сукня відрізна по лінії талії, без рукавів. Пілочки із рельєфами, що виходять із пройм, у лівому рельєфі розташовано розріз, що починається з середини стегна. Виріз горловини круглий, довжина плечових швів скорочена на 5 см. Застібка-блискавка потаємна, у середньому шві спинки. Горловина та зрізи пройми оброблено обшивкою.

3.2. Метод отримання конструкції виробів

На підставі аналізу обраних моделей, для отримання креслення базової конструкції (БК) жіночих плечових та поясних виробів було обрано методику центру розвитку моди (ЦРМ) [26,27] (Рис.3.7, 3.8). Обраний метод відносять до розрахунково-графічних. Формули, які рекомендуються у зазначеній методиці, є результатом аналізу і математичної обробки антропометричних і експериментальних даних. Відповідно до цього методу, будують геометричні та

графічні розробки згладжених контурів статури людини з відповідними прибавками на вільне й декоративне облягання. Під час побудови вузла конструкції, відповідно до вимірювання, використовують графічний метод. Якщо для побудови якоїсь ділянки потрібно два вимірювання, то для утворення точок використовують геодезичний метод, або метод засічок. У центрі розвитку моди в М. Києві, конструювання виконують на відносно вертикальній площині для однієї половини тулуба. Будь-які моделі створюють на основі креслення на стандартну фігуру [26,27]. Для побудови базової конструкції за методом ЦРМ використовують вихідні дані, що подані в таблиці 3.4

Таблиця 3.4

Вихідні дані для побудови креслення БК за методом ЦРМ

Номер	Назва розмірної ознаки	Умовне позначення	Цифрове значення
1.	Напівобхват шиї	Сш	36
2.	Напівобхват грудей третій	СгIII	88
3.	Напівобхват талії	Ст	68
4.	Напівобхват стегон	Сс	92
5.	Ширина грудей перша	ШгI	17
6.	Ширина грудей	Шг	20.5
7.	Центр грудей	Цг	9.5
8.	Ширина плечового ската	Шп	12
9.	Довжина рукава	Др	60
10.	Обхват плеча	Оп	26
11.	Довжина спинки до талії перша	ДтсI	40.5
12.	Довжина переду до талії	Дтп	42
13.	Висота грудей	Вг	25
14.	Висота скосу плеча спереду	Впкп	23.5
15.	Ширина спинки	Шс	18
16.	Довжина спинки до лінії талії		38
17.	Висота плеча скосу спинки	Впкс	41.5
18.	Довжина спідниці	Дс	По моделі
19.	Висота бочка	Вб	19
20.	Висота сидіння	Вс	26
21.	Довжина брюк	Дбр.	100
22.	Обхват стегна	Ос	48
23.	Зріст	Р	176

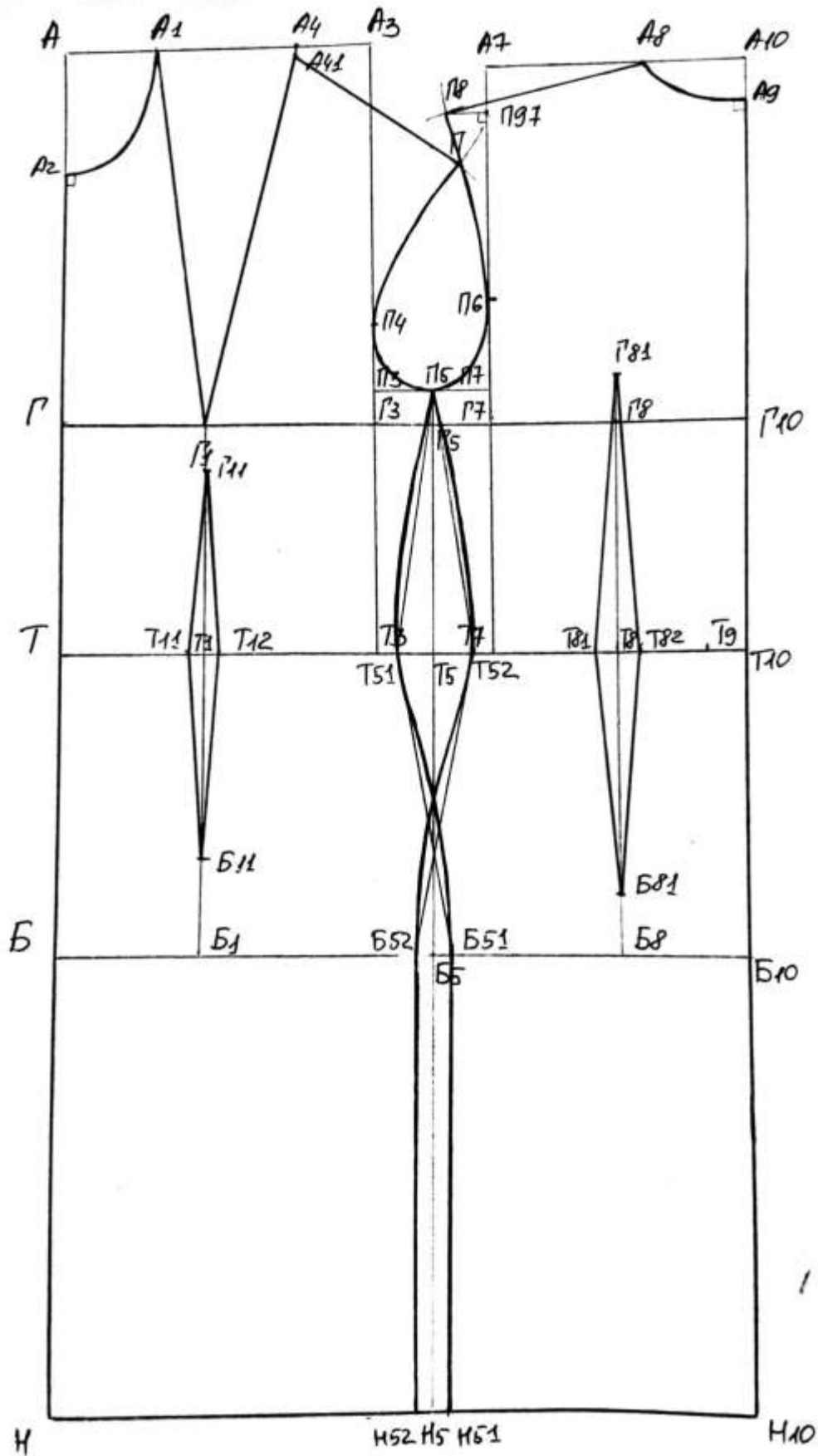


Рис. 3.7. Пропорційне зображення базової конструкції сукні, у масштабі 1:4

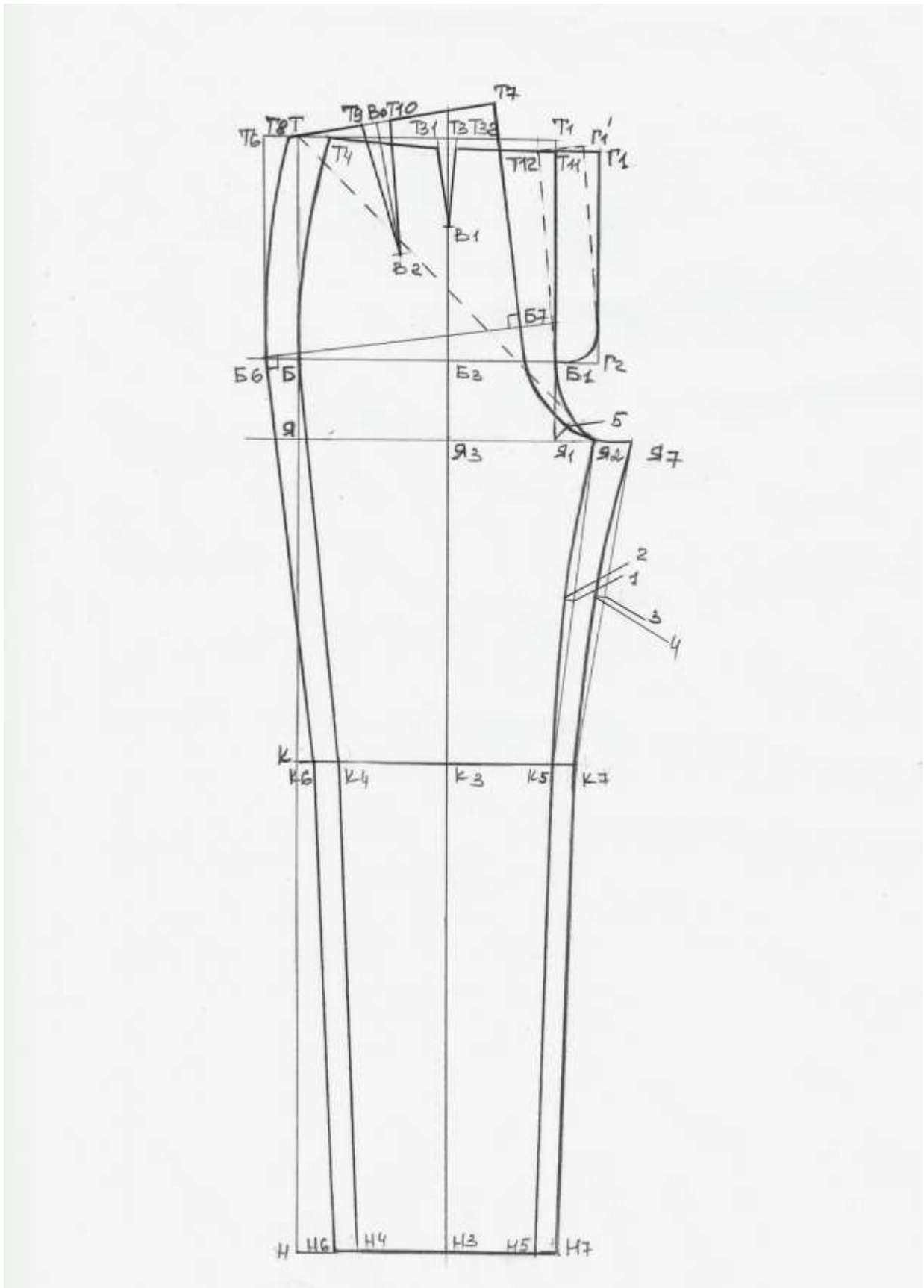


Рис. 3.8 Пропорційне зображення базової конструкції брюк, у масштабі 1:4

Для куртки було обрано розрахунково-графічний метод виготовлення конструкції, що базується на зовнішньому вигляді української народної сорочки, але при цьому без використання окремих деталей: основа (пілочка, спинка та рукава) є однією деталлю. (рис 3.9). Конструкцію капюшона було розроблено Суворкіною Анною для жіночої військової форми.

Розрахунки до побудови креслення деталей базової конструкції подано у додатках до кваліфікаційної роботи.

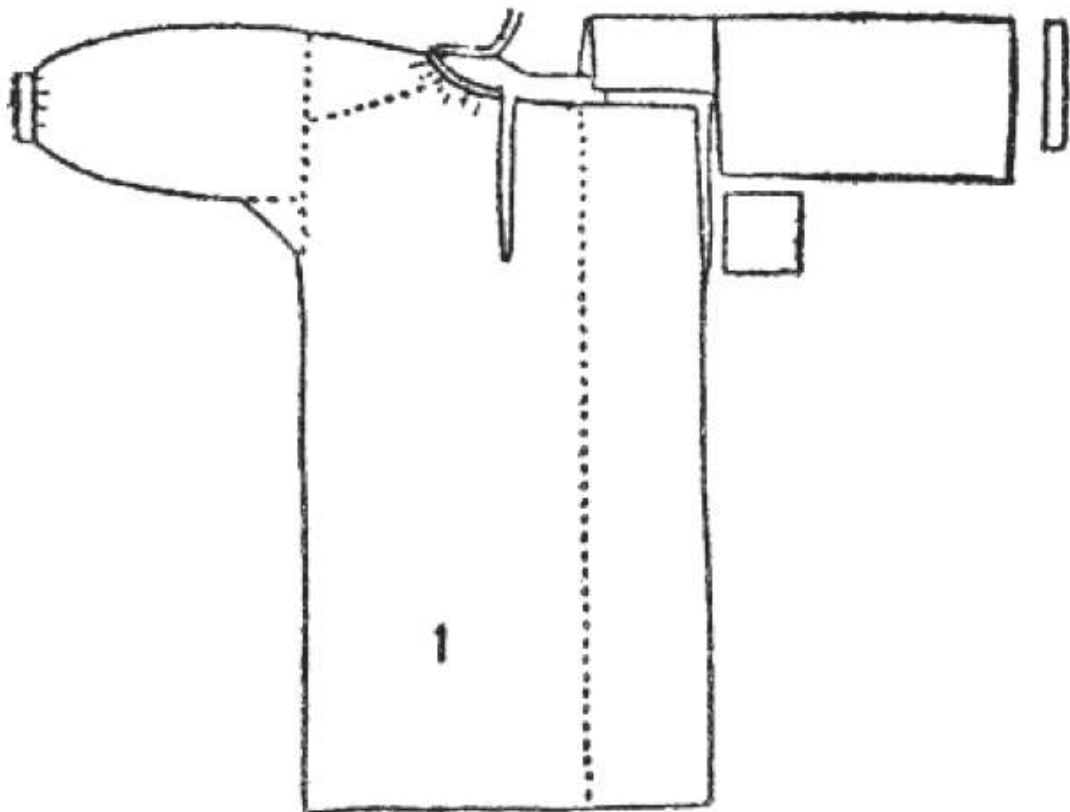


Рис. 3.9 Пропорційне зображення базової конструкції української сорочки

3.3. Моделювання первинної форми

Детально розглянемо моделювання сукні жіночої. З конструктивної точки зору та аспектів технічного моделювання саме ця модель є найбільш цікавою.

На основі базової конструкції були нанесені лінії моделювання без зміни силуетної форми (рис. 3.10): намічено рельєф, що виходить із пройми, скорегована лінія горловини та пройми відповідно до ескізу моделі сукні, виточка на спинці була введена у середній шов та намічена відрізна лінія талії.

Далі було виконано технічне моделювання методом шаблона – закриття нагрудної виточки та відсікання зайвих частин у плечовому поясі.

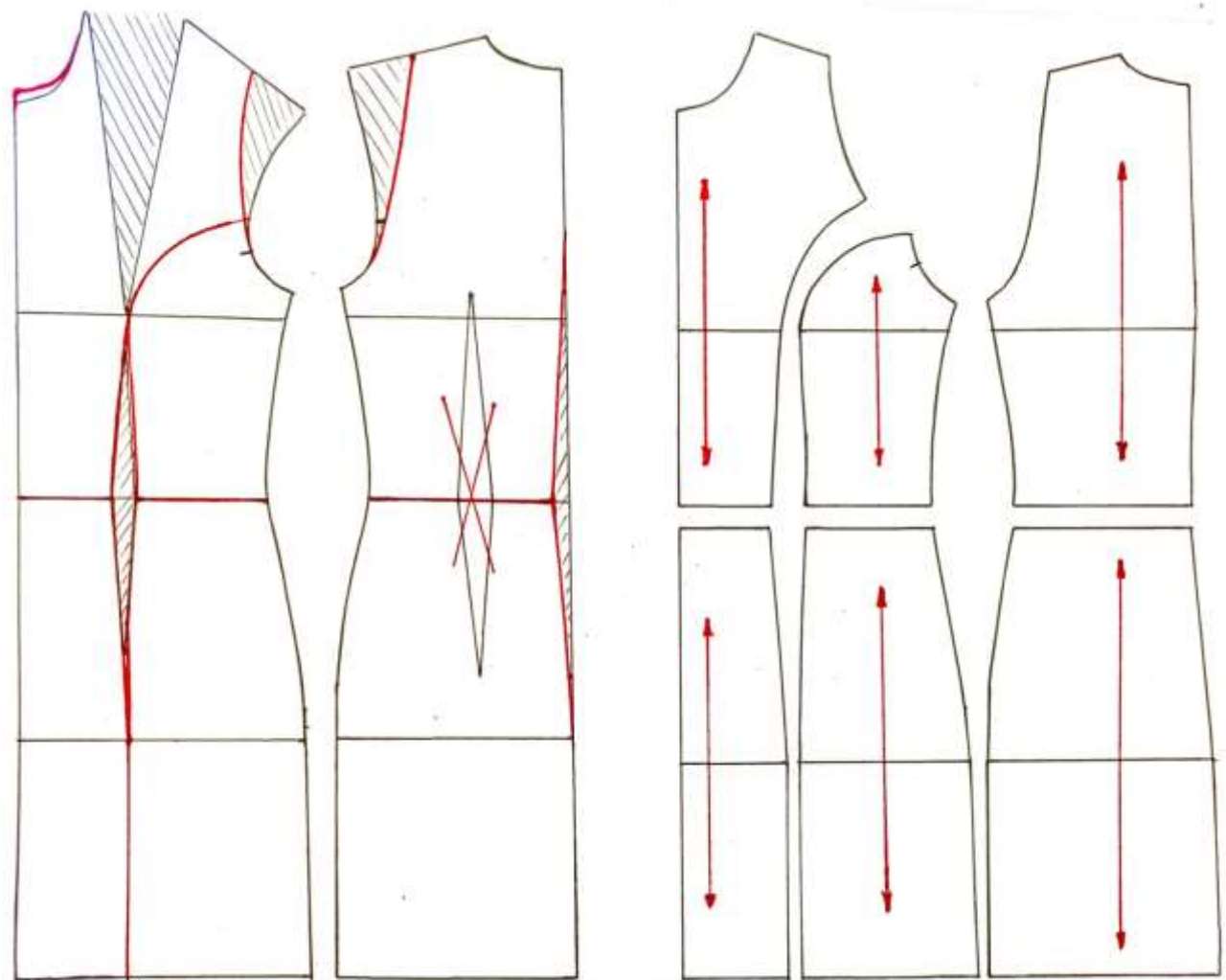


Рис. 3.10. Технічне моделювання сукні

Також було перевірено спряження швів деталей ліфу та нижньої частини сукні (плечові, бокові лінії, С лінії горловини та пройми), рис. 3.11. Лекала-еталони у масштабі зображено на рис. 3.12.

На базовій конструкції брюк було нанесено лінії моделювання відрізних деталей та розрізано. Лекала-еталони зображено на рис. 3.13

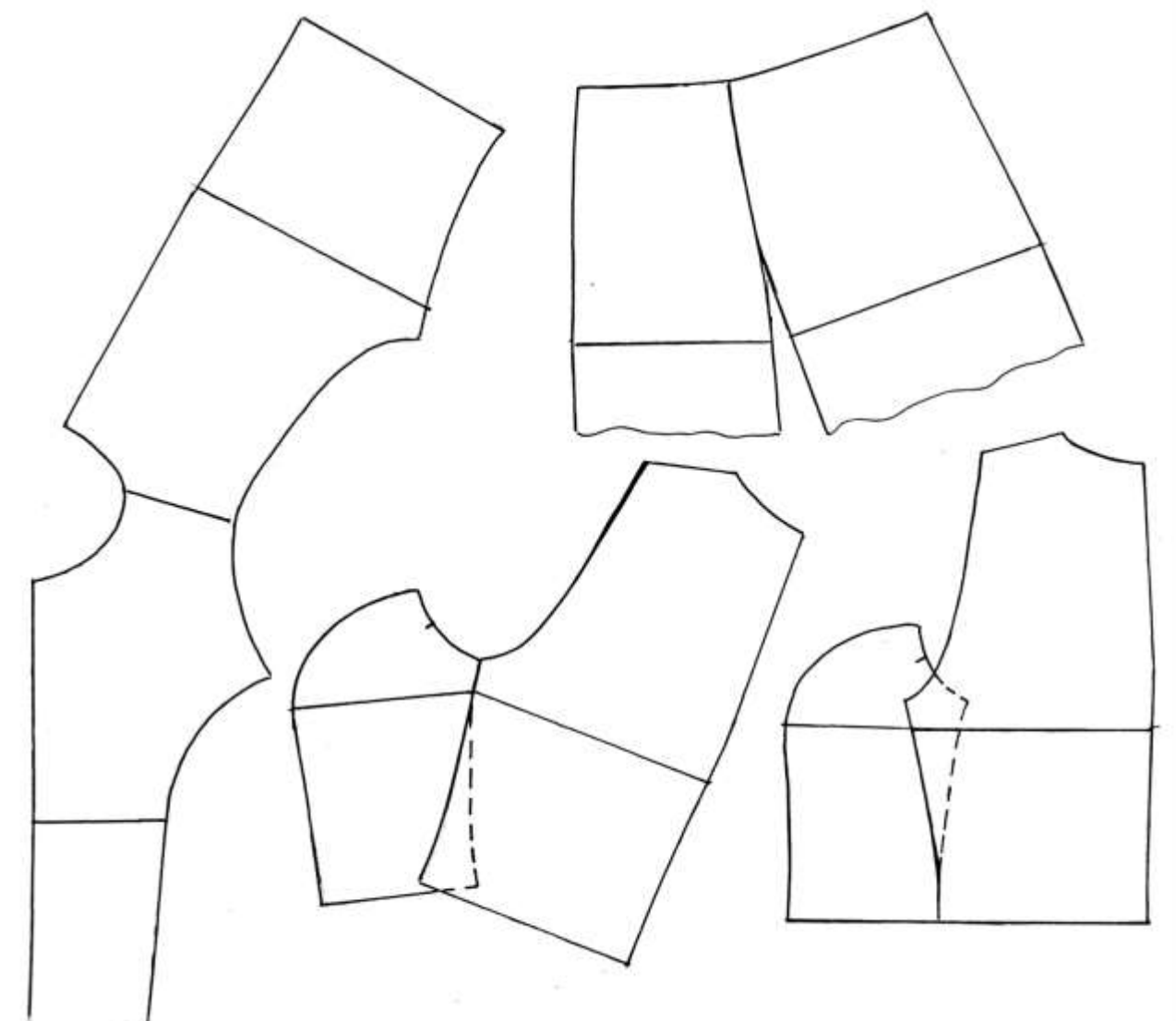


Рис. 3.11. Спряження швів сукні

Базову конструкцію куртки було побудовано. Така конструкція не потребує технічного моделювання. Лекала-сталони зображені у масштабі на рис. 3.13

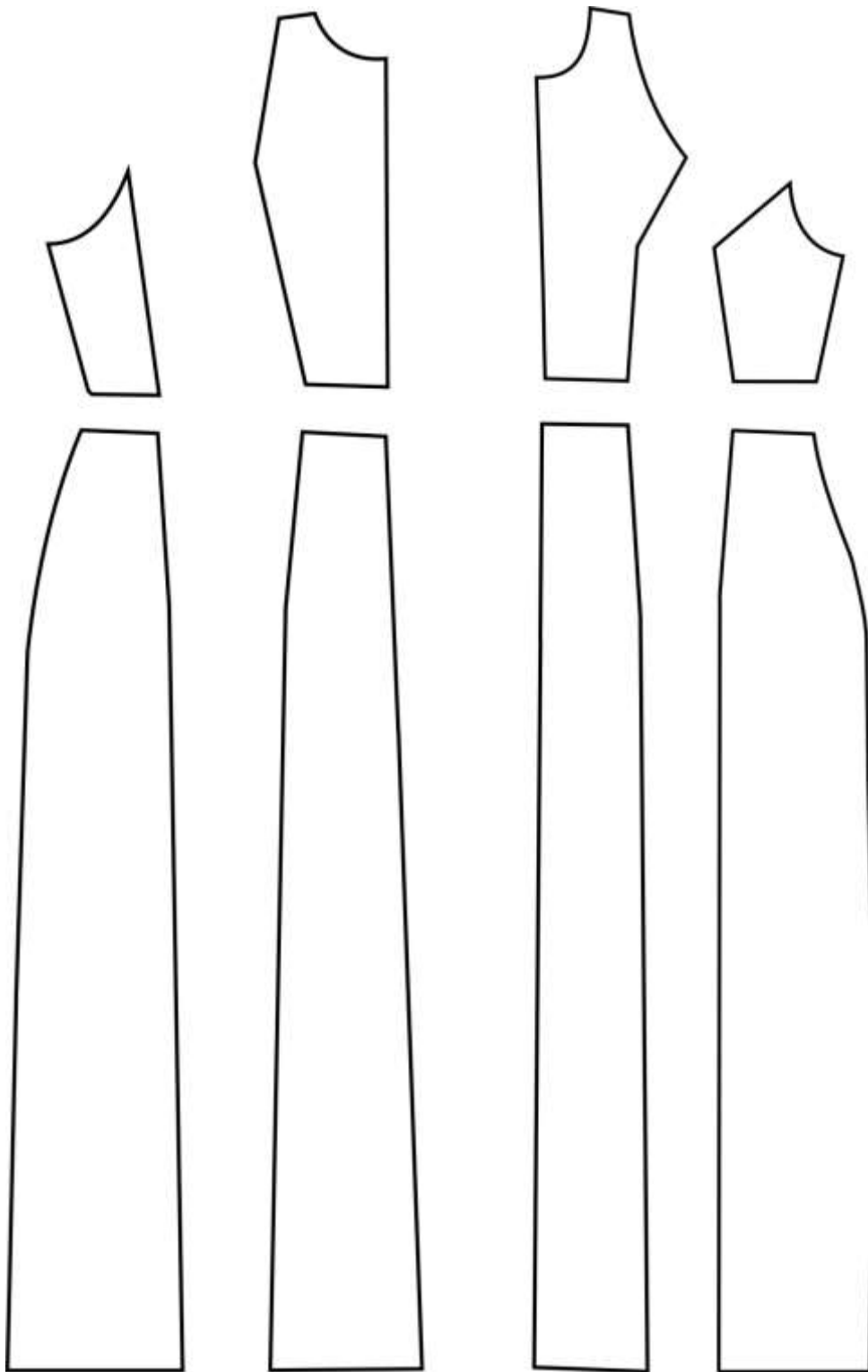


Рис. 3.12. Пропорційне зображення лекал-еталонів для сукні

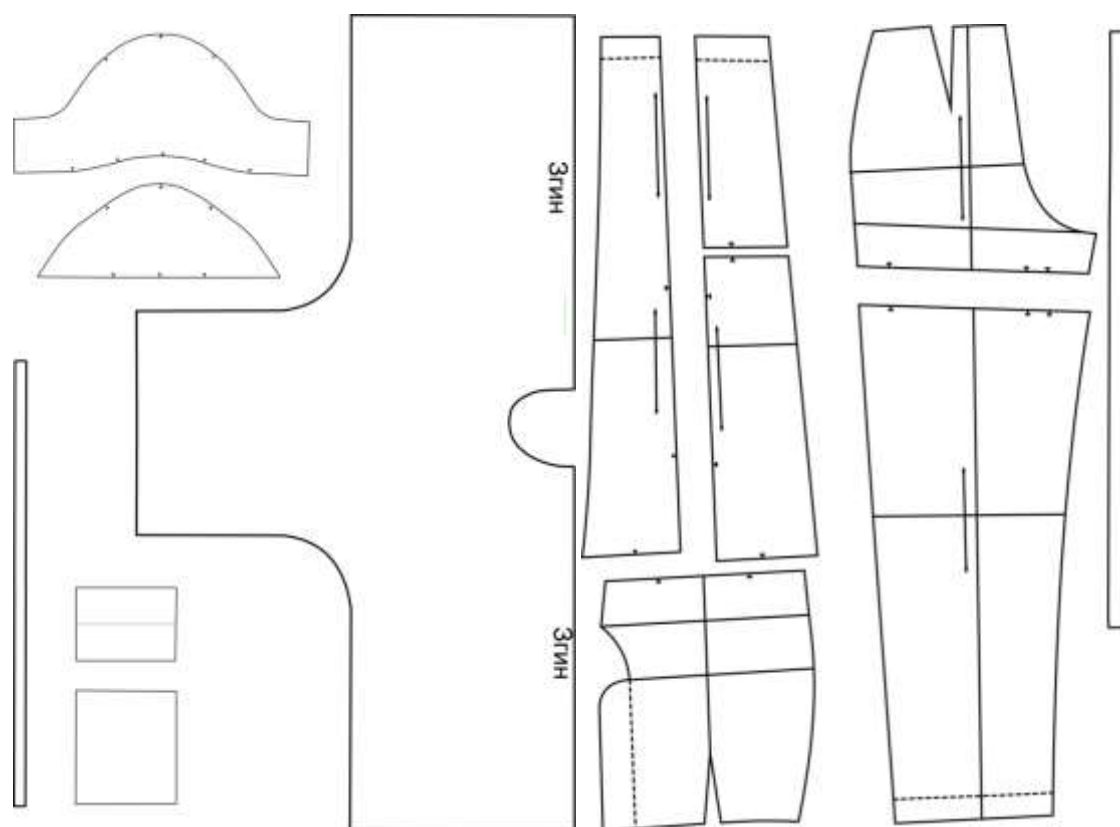


Рис 3.13. Пропорційне зображення лекал-еталонів для куртки та брюк

Специфікація деталей крою моделі наведена у типовій табличній формі (Табл. 3.5, 3.6, 3.7).

Таблиця 3.5

Специфікація деталей куртки з тканини верху

№	Найменування деталей	Кількість лекал	Кількість деталей крою
1	Пілочка	1	1
2	Спинка	1	1
3	Рукав	1	1
4	Накладна кишеня	1	2
5	Капюшон	2	4
6	Куліска	1	1

Таблиця 3.6

Специфікація деталей брюк з тканини верху

№	Найменування деталей	Кількість лекал	Кількість деталей крою
	Найменування деталей брюк		
1	Передня половинка	4	8
2	Задня половинка	2	4
3	Пояс	1	1
4	Відкос	1	1

Таблиця 3.7

Специфікація деталей сукні з тканини верху

№	Найменування деталей	Кількість лекал	Кількість деталей крою
1	Пілочка ліфу, центральна частина	1	1
2	Пілочка нижня центральна частина	1	1
3	Бочок рельєфу ліфу пілочки	1	2
4	Бочок рельєфу нижньої частини пілочки	1	2
5	Ліф спинки	1	2
6	Нижня частина спинки	1	2
7	Обшивка горловини та пройми пілочки	1	1
8	Обшивка горловини та пройми спинки	1	2

Виготовлення лекал на модель. Лекала-еталони розроблені на основні деталей з матеріалів верху та похідні деталі з матеріалів верху згідно із специфікацією лекал та деталей крою на модель. Лекала-еталони оформлені відповідно до існуючих технічних вимог. На лекала нанесені маркувальні знаки, написи, підписи, графічні позначення, припуски на шви та підгини. Комплекти лекал-еталонів з тонкого світлого паперу надані у додатках до кваліфікаційної роботи. Конфекційні карти для виготовлення моделей колекції представлено у Додатку В.

3.4. Вибір матеріалів

В ході дизайн-проектування колекції спеціального одягу було проведено соціальний експеримент-опитування, адже наразі проектування проводиться із специфічним одягом для вузького використання, а саме: археологічних розкопок. Таким чином, зазначимо, що стандартний аналіз трендових матеріалів та оздоблень використовувати в даній роботі не доцільно, напроти, врахування думки безпосередньо споживача – превалює.

В межах опитування було опрацьовано таке питання: «Які тканини краще себе показали протягом вашої професійної кар'єри?». Результати опитування: 56% вважають, що найкращими були натуральні тканини: бавовна (у тому числі і джинс), льон, ситець, вовна. 34% підкреслили надійність непромокнух спеціальних тканин: оксфорд, ріп-стоп, Gore-Tex. Варто зазначити, що це спеціальні багат шарові тканини з комбінованими нитками, які частіше за все використовують для виготовлення туристичного і військового одягу та спорядження. Відповідно, їх дизайн близький до спортивного або має характерний для армійського строю вигляд. Тільки 10% опитаних виступили за синтетичні тканини з огляду на власний досвід. Це, здебільшого, одяг великих спортивних брендів, що також використовують спеціальні матеріали із мембранами, що не можна порівнювати із синтетикою, пропонованою масмаркетом. Гендерно за натуральні тканини виступила також більшість опитуваних, а серед 34% археологів, що обрали спеціальні тканини, було 20% чоловіків (більшість).

Таблиця 3.8

Тканини для використання у колекції за результатами опитування

Натуральні тканини	Зображення тканини	Штучні тканини	Зображення тканини
бавовна		оксфорд	
Льон		ріп-стоп	
ситець		Gore-Tex	
Вовна		матеріали із мембранами	

Використовуючи літературні джерела та інформацію, отриману в рамках експериментального опитування, студенткою було складено характеристику запропонованих матеріалів (Табл.3.9).

Таблиця 3.9.

Структурні параметри текстильних матеріалів


№ п/п	Назва тканини	Призначення	Оформлення поверхні	Переплетення ниток	Сировинний склад, %	Ширина, см
1	Бавовна	Брюки, сорочки, куртки	Гладке	Саржеве, полотняне	Бавовна, 100%	140-150
2	Льон	Брюки, сорочки	Гладке	Полотняне	Льон, 100%	130-150
3	Ситець	сорочки	Гладке	Полотняне	Бавовна, 100%	90-220
4	Вовна	Брюки, куртки	Гладке	Мілкоузорча сте	Вовна, 100%	140-150
5	Оксфорд	Плащі, куртки	Гладке	Рогожка	П/е, 100%	150
6	Ріп-стоп	Спецодяг, військова форма, туристичне спорядження	Гладке	Комбіноване	П/е, 100%	150
7	Gore-Tex	Спецодяг, військова форма, туристичне спорядження	Гладке	комбіноване	П/е, 100%	150
8	Матеріали із мембранами	Спецодяг, військова форма, туристичне спорядження	Гладке	комбіноване	П/е, 100% + TPU membrana	150

В залежності від сировинного складу матеріалів, з яких виготовляється виріб, було визначено їх споживацькі властивості та сформульовано рекомендації по догляду за одягом та розробити етикетку, згідно ДСТУ 2122-93

«Матеріали для одягу. Символи та вимоги для одягу», ГОСТ ІСО 3758-2007 «Маркування символами по догляду»(табл. 3.10, 3.11).



Таблиця 3.10

Символи та вимоги догляду на етикетці куртки та брюк

Символи по догляду	Значення символів
	Режим прання
	Не відбілювати
	Прасування до 150
	Помірна сушка

Таблиця 3.11

Символи та вимоги догляду на етикетці сукні

Символи по догляду	Значення символів
	Режим прання
	Прасування до 150
	Помірна сушка

Можливий склад і основні вимоги до ниток і фурнітури, призначення можливих оздоблювальних матеріалів надано нижче у табличній формі (табл. 3.12).

Таблиця 3.12

Характеристика ниток і фурнітури

Назва	Призначення	Характеристика
Нитки швейні - Gutterman, Німеччина	З'єднання деталей, обметування, оздоблювальні строчки	Поліестер – 100% Номінальна лінійна щільність – 34,5 Текс; (0550)
Гудзики	Застібання виробу	Гудзики на 4 отвори, виготовлені із смоли
Застібка-блискавка потаємна	Застібання виробу	Основа 100% п/е, спіральна, 60 см довжиною
Застібка-блискавка брючна	Застібання виробу	Основа 100% п/е, спіральна, 20 см довжиною

Висновки до розділу 3

В цьому розділі було обґрунтовано вибір трьох моделей для складання конструкторського розділу. Виконано технічні ескізи, технічні рисунки моделей на стандартній фігурі і без фігури, складено технічний опис зовнішнього вигляду моделей з урахуванням сучасних вимог до оформлення графічних і текстових технологічних документів. До обраних моделей було надано опис їх художньо-технічного оформлення.

Обґрунтовано вибір методу отримання конструкції (ЦРМ) та надано пропорційне зображення базової конструкції у масштабі 1:4 із розрахунками до побудови кресленика.

Розроблено та описано схему моделювання первинної форми, де показано усі етапи перетворення деталей базової конструкції у масштабі 1:4. На основі деталей базової або типової конструкції, відповідно до схеми моделювання, було виконано конструктивне моделювання та отримано первинний кресленик деталей конструкції, який було перевірено на спряження перерваних ліній. Специфікація деталей крою моделі наведена в типовій табличній формі.

Також було виготовлено комплект лекал-еталонів з тонкого світлого паперу та надано їх у додатках до кваліфікаційної роботи. Описано структуру пакету матеріалів, характерну для виробів даного асортиментного виду. Наведено основні вимоги до матеріалів верху. Також студенткою було розроблено конфекційні карти на три моделі одягу.

ЗАГАЛЬНІ ВИСНОВКИ

За результатами дослідження можна зробити висновок, що система багатошаровості, як ідея поєднання утилітарних та естетичних функцій спеціального одягу для різних професійних груп споживачів, зокрема для археологів, може бути переосмислена з точки зору сучасного підходу до моди. В першу чергу, йдеться про комфорт та надання предметам одягу максимальних функцій для виконання певних видів фізичної, інтелектуальної роботи, для емоційно-ментального задоволення – це важливо для підтримки самопочуття та підвищення ефективності роботи, а також для впровадження в проєктному образі естетичних функцій.

Крім того, нова хвиля боротьби за майбутнє планети Земля змусила світових дизайнерів переосмислити підхід до моди та виробництва одягу, як явища. «Кліпова» та «щоденна» моди вже не є позитивними, а часта зміна гардеробу розцінюється, відповідно, як шкідлива для екології діяльність.

В ході виконання роботи було розроблено колекції спеціального одягу для представників археологічного фаху. Спроєктований гардероб забезпечує специфічні потреби польових і камеральних археологів, але також має елементи, що слугують презентації української культури та історії через автентичні елементи костюма.

Для цього було проаналізовано розвиток народного строю від давніх часів до сучасності та враховано потреби представників археологічного фаху і нормативні вимоги до робочого одягу, що в комплексі дало змогу створити унікальну колекцію. Вона матиме попит не тільки у фахівців одного напрямку, але й серед різних верств населення, що потребують комфортного одягу, який відповідає не швидкоплинним трендам, а екологічній та патріотичній потребі у глибинному змісті повсякдення, вираженні особистості та її позиції через базовий, комфортний одяг.

На основі аналізу та адаптації творчо-проектних властивостей першоджерела розроблено три блоки колекції одягу, два з яких представляють собою робочий одяг для польової та камеральної праці археологів та працівників музею, а третій – ошатний одяг для урочистих подій. Всі блоки пов'язані єдиною ідеєю та символікою у вигляді орнаментальних композицій, а також кольором.

В роботі виявлено та проаналізовано вимоги щодо створення спеціального одягу для археологів та розроблено унікальні комплекти та ансамблі для вузького кола споживача, відповідно до їх вподобань, потреб та способу життя.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Антонович К. Український одяг: історичні замітки. Практичні поради, рисунки, взори. Одяги козацької доби. Торонто: Накладом «Жіночого Світу», журналу Організації Українок Канади, 1976. 40 с.
2. Археологія, музеєзнавство, пам'яткознавство: освітній та дослідницький аспекти. *Vita Antiqua*. 2019. №11. С. 43.
3. Білан М. С., Стельмащук Г. Г. Український стрій. Львів, 2001. 48 с.
4. Білецька В. Ю. Вишиті кожухи в Богодухівській окрузі. *Науковий збірник Харківської науково-дослідчої катедри історії української культури.*, 1927. Ч. 7. С. 63–70.
5. Білецька В. Українські сорочки, їх типи, еволюція і орнаментация. Матеріали до етнології та антропології. Львів, 1929. Т. 21–22. Ч. 1. С. 65.
6. Бойко В. М. Українські народні традиції в сучасному одязі. Київ, 1970. 320 с.
7. Боряк О. О. Україна: етнокультурна мозаїка. Київ: Либідь, 2006. 322 с.
8. Браїчевська О. Одяг Київської Русі . *Історія української культури*. Київ, 2001. Том 1. С. 322–401.
9. Буличова В. В. Народний чоловічий поясний одяг у колекції XIM URL: <http://museum.kh.ua/academic/sumtsov-conference/2008/article.html?n=392>
(дата звернення: 20.04.2023)
10. Бурдо Н. Б., Відейко М. Ю. Трипільська культура: Спогади про золотий вік. Харків: ФОЛІО. 2007. 415 с.
11. Васіна З. Еволюція українського вбрання. Сторінки історії . Харків: Віват, 2021. 560 с.
12. Васіна З. Український літопис вбрання. Київ: Мистецтво, 2006. Т. 2. Ч. 2. С. 205–251.
13. Віхрова Т. В Особливості українського костюма . *Традиційно-побутова культура Луганщини кінця XIX – початку XX століття: зб. наук. ст.* Луганськ, 2013. Серія «Краєзнавчі записки». №6. С. 222–304.

14. Волошин П. Спецодяг та навіщо він потрібен. *Промисловий портал*. URL: <https://uprom.info/news/speczodyag-ta-navishho-vin-potriben/> (дата звернення: 17.02.2023)
15. Всеукраїнська організація «Спілка Археологів України» / під ред. Я. Гершкович, Є. Синиця та ін. Львів, 2010. 26 с.
16. Гайова Є. Плахта. Народний одяг Полтавщини. *Народне мистецтво*. 2003. №3–4. С. 44–46.
17. Гардабхадзе І. Сучасний одяг: науковий підхід до вирішення проблем дизайну Київ: Видавничий дім Виниченко, 2013. 276 с.
18. Григорова Л. С. Технологія виготовлення одягу. Методичні вказівки. Харків: ХНПУ ім. Г. Сковороди, 2017. 49 с.
19. Єрмолаєва В., Нікіщенко Ю. Явище «шароварщини»: пошук дефініції. *Магістеріум*. Вип.68, Культурологія. НаУКМА. С. 27-31.
20. Забезпечення безпеки робіт при проведенні польових досліджень. URL: <http://www.novaecologia.org/voecos-765-2.html> (дата звернення: 20.04.2023).
21. Закон України «Про охорону археологічної спадщини». URL: <https://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/1626-15> (дата звернення: 03.02.2023).
22. Інструкція з охорони праці для керівника шкільного музею. URL: <http://osvita-docs.com/node/81> (дата звернення: 14.04.2023).
23. Клапцов Ю. В., Мусієнко В. О., Панасюк І. В. Емоційно-психологічні проблеми особистості в умовах виробничої діяльності. *Вісник КНУТД*. 2010. №5(3). С. 10–12.
24. Кодекс етики професійного археолога // НАНУ ІА. Київ, 2006. 42 с.
25. Колосніченко М. В. Розвиток наукових основ створення термозахисного спеціального одягу: дис... д-ра техн. наук: 05.19.04 Київський національний ун-т технологій та дизайну. Київ, 2004. 41 с.
26. Колосніченко М.В., Процик К. Л. Мода і одяг. Основи проектування та виробництва одягу. Навчальний посібник Київ: КНУТД, 2011. 238 с.

27. Колосніченко М.В., Цесельська Н.В. Розробка конструкції та технології виготовлення універсального спецодягу. *Збірник легка промисловість. Наукові праці молодих вчених та студентів*. Київ: ДАЛПУ. С. 29–30.
28. Комарніцький О. Б. Охорона праці в галузі професійної діяльності випускників історичного факультету: Навчальний посібник для студентів історичних факультетів. Кам'янець-Подільський, 2019. 120 с.
29. Кот М. Українська вишита сорочка. Київ: Либідь. 2010. 71 с.
30. Косміна О. Передумови формування символіки традиційного українського вбрання: Давньоруський одяг. *Народознавчі зошити*. 2015. № 4. С. 830–840.
31. Косміна О. Українське народне вбрання. Київ: Балтія-Друк, 2017. 64 с.
32. Косміна О. Українське традиційне вбрання в сучасному урбаністичному середовищі (з досвіду етносоціологічного дослідження). *Етнічна історія народів Європи*. 2006. Вип. 21. С. 29–34.
33. Лукашук В. І. Еволюція спортивного одягу: соціологічний аналіз. *Український соціум*. 2010. №1(32). С. 39–50.
34. Макаркіна А.Д. Особливості використання історичного одягу як джерела натхнення в розробці сучасного одягу. *Новітні технології, матеріали та дизайн в легкій промисловості та сервісі*. Тези наукової конференції. – Хмельницький, 2011. С. 37–39.
35. Макогін Г. Соціальні функції українського народного вбрання: аксіологічний аспект. *Вісник Прикарпатського університету. Мистецтвознавство*. 2012. №24–25. С. 105–110.
36. К.І. Матейко, С. Й. Сидорович. Використання в сучасному одязі елементів традиційного вбрання. *Народна творчість та етнографія*. – Київ: Вип. № 2. 1963. С. 14–20.
37. Мусієнко О. В. Колір як засіб впливу на людину та вирішення завдань композиції костюма. *Вісник КНУТД: Дизайн та мистецтво*. №6. 2017. С. 194–200.

38. Не лише музей Сковороди. Як росіяни воюють із культурною спадщиною у Харківській області. URL: <https://nv.ua/ukr/kharkiv/viyna-rf-proti-ukrajini-navishcho-rosiyani-znishchuyut-pam-yatki-kulturi-u-harkovi-ta-oblasti-video-50240347.html> (дата звернення: 12.05.2023).
39. Нікіщенко Ю. І. Комплекс одягу міського населення як маловивчений аспект у дослідженнях костюма. *Наукові записки НаУКМА. Теорія та історія культури*. 2010. Т. 101. С. 53–59.
40. Охріменко Л. С. Кольорова гама українського жіночого костюма Полтавщини. *Науковий часопис НПУ ім. Драгоманова*. 2018. №60. С. 61–65
41. Привала В.О. Багатофункціональний одяг як ознака сучасного життя. *Новітні технології, матеріали та дизайн в легкій промисловості та сервісі*. Тези наукової конференції. – Хмельницький, 2011. – С. 31–33.
42. Про затвердження Правил охорони праці для працівників музеїв. Наказ 19.01.2015 № 18 // Міністерство енергетики та вугільної промисловості. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0125-15#Text> (дата звернення: 02.02.2023).
43. Про охорону праці в археології. URL: <http://sps.ck.ua/?article=82> (дата звернення: 17.05.2023).
44. Ричка В. Мода й ритуал: кодекс убрання в Київській Русі. *Український історичний журнал*. 2020. Число 5. С. 4–21.
45. Стамеров К.К. Нариси з історії костюмів. Київ: «Мистецтво», 1978. 432 с.
46. Старовинні українські узорі для вишивки хрестиком. Магія візерунка / Гол. ред. С. С. Скляр. Харків: Книжковий клуб «Клуб Сімейного дозвілля», 2016. 144 с.
47. Тарчевська К. В. Традиційний костюм як явище духовної культури народу. Київ: Мистецтво. 2006. 76 с.
48. Тимочко К.Р. Кулешова С.Г. Удосконалення методології естетичної оцінки якості в проектуванні костюма. *Новітні технології, матеріали та*

дизайн в легкій промисловості та сервісі. Тези наукової конференції.
Хмельницький, 2011. С. 25–27.

- 49.Титаренко В. Традиційний жіночий стрій України. *Слов'янський збірник.* Полтава, 2007. Вип. 6. С. 348–360.
- 50.Третьякова Л. Д. Оцінювання ризику у використанні захисного одягу *Проблеми охорони праці в Україні.* 2016. Вип. 32. С. 57–66.
- 51.Український національний костюм та інформація: філософський і культурологічний вимір / за ред. Л. Андрушко. Київ: ТОВ «Юрка Любченка», 2016. 212 с.
- 52.Möller-Wiering S. War and worship, Textiles from 3rd to 4th-century AD Weapon Deposits in Denmark and Northern Germany. *Ancient textiles series.* – Oxford: Oxbow Books, 2011. Vol. 9. P. 112.

ДОДАТКИ

Додаток А

Передумови для дизайн-проектування сучасного спеціального одягу для археологів

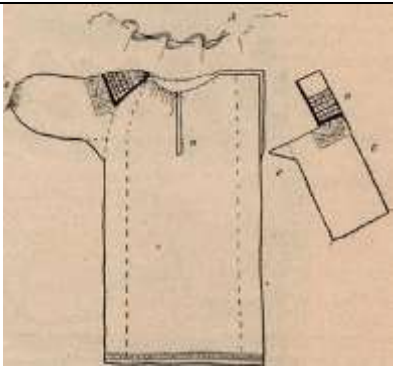
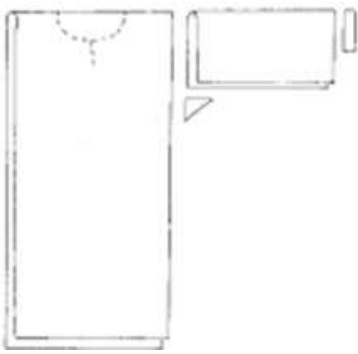


Таблиця А1

Переваги та недоліки військового одягу для адаптації при розробці спеціального одягу для археологів

Переваги військового одягу	Недоліки військового одягу
Доступність асортименту в торговельних мережах, середня ціна на окремі предмети порівняно із взірцями спеціального одягу.	Асоціація із силовими структурами, збройними силами, небезпека хибного розуміння роботи археолога. Подеколи – конкретний ризик перевірки чи затримання представниками поліції та охоронних компаній.
Високі показники зношуваності та спротиву навколишньому середовищу.	Висока вага, особливо у одягу, що розрахований на холодний сезон.
Широка розмірна сітка, одяг можна підібрати під будь-яку статуру.	Відсутність суто жіночого одягу в широкому асортименті, універсальний крій не враховує особливостей певних типів фігур.
Зручний крій, різні елементи гарно комбінуються.	Уніфікований вид, не підкреслює специфіку професії та не дає простору для проявів індивідуальності.

Таблиця А2

Елементи автентичного українського крою, що відповідають потребам сучасного фахівця

N	Опис	Ілюстрація	Фонд	Датування
1	Жіноча сорочка з ластовицею. Дозволяє надати більшої міцності крою та свободи руху в експлуатації сучасних сорочок, футболок, жакетів тощо.		Наукове товариство ім. Т. Шевченка	Кін. XVIII ст., Наддніпрянщина
2	Схема автентичного розкрою чоловічої сорочки. Ластовиця і манжета підвищують комфорт. Крій лаконічний і екологічний.		Харківський історичний музей ім. М. Сумцова	Кін. XVII ст., Слобожанщина
3	Понява – прототип плахти. Демонструє принцип багатошаровості та надання елементам гардеробу спеціальних функцій – захисту від забруднень основного комплекту.		Графічна реконструкція за О. Брайчевською	X – поч. XI ст., Київська Русь
4	Подовжена сорочка та вузькі штани з ластовицею – основний чоловічий комплект протягом століть, зручний для різних типів роботи зі збереженням естетичних функцій.		Графічна реконструкція за О. Брайчевською	X – поч. XI ст., Київська Русь

Таблиця А 3

Використання автентичної вишивки в сучасному спецодязі

Опис	Ілюстрація	Зона можливого використання
Вишивка з Буковини. До червоно-чорної гами додано жовтогарячі тони.		Актуально для аксесуарів: шарфів, шапок, сумок та підсумок для робочого інструменту тощо.
Вишивка з Херсонщини. Геометричний сакральний візерунок «засіяне поле» та «вітряк» виконано з додаванням білих ниток.		Оздаба підходить для принтування повсякденного робочого одягу, білий колір можна зробити світловідбиваючим для верхнього одягу.
Вишивка з Донеччини. Рослинний візерунок із високою деталізацією виконано без додавання інших кольорів.		Актуально для святкового, офісного одягу та аксесуарів.
Вишивка кримських татар. Класичне «дерево життя» виконано у світлій гамі кольорів від жовто-коричневого до зеленого.		Оздобу можна використати для принтування робочого та святкового одягу і аксесуарів – сумок, наплічників тощо.
Вишивка з Миколаївщини. Рослинний візерунок виконано з додаванням сірого, тому оздоба отримує додатковий об'єм.		Підходить як для повсякденного одягу, так і для оформлення шоперів, сумок, шарфів і хусток.
Вишивка з Луганщини. Замість чорного використано блакитний колір, що надає універсальним візерункам нового звучання.		Яскрава оздоба актуальна для верхнього робочого одягу а також для елементів базового гардеробу – футболок, сорочок тощо.

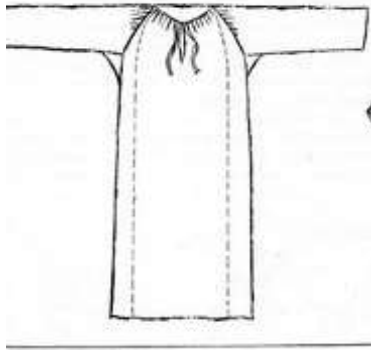

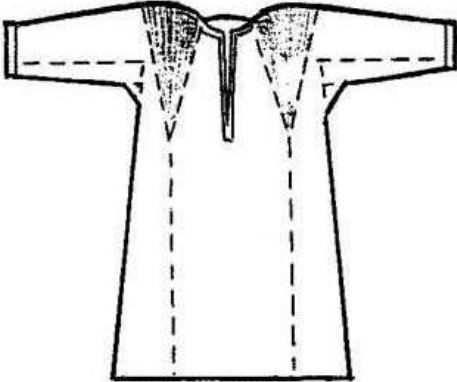
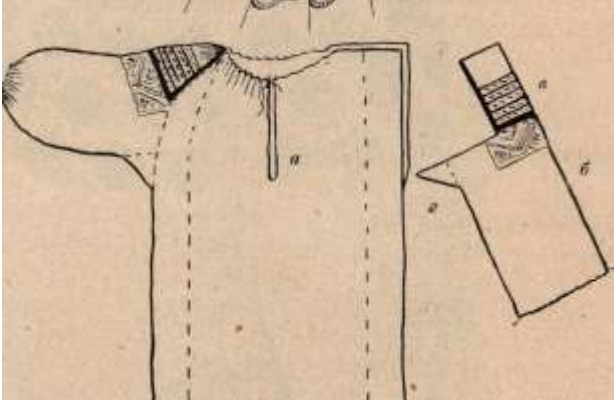
Таблиця А 4

Візерунки археологічних культур, актуальні для репрезентації археологічного фаху через декорування спеціального одягу

N	Опис	Ілюстрація	Фонд	Датування
1	Гаптування металізованими нитками, змішання половецьких і слов'янських орнаментальних особливостей		Національний історичний музей України	Сер. XI ст, середньовічне городище Шаргород
2	Фрагмент вишивки манжети, поєднання геометричної та рослинної форм		Національний історичний музей України	Поч. X ст., могильник городища Торчеськ
3	Архаїчні візерунки трипільської культури, пов'язані з культом сонця, унікальні для світової спадщини.		Національний історичний музей України	Трипілля, бл. 3000 р. до н.е.
4	Приклад геометричної вишивки із сакральним значенням, яку використовували у різних варіаціях від Київської Русі до XX ст.		Національний історичний музей України	Бл. 1680-тих рр.





Таблиця А 5

Автентичні крої сорочок та можливості їх адаптації

Короткий опис	Ілюстрація	Датування
<p>Прямий рукав-реглан і поли, комір на стяжці з коротким вирізом, ластовиці під пахвами. Довга спідня сорочка, що майже не прикрашалася для функціональності.</p>		<p>Словянські протодержави, Україна-Русь, Велике князівство Литовське.</p>
<p>Широка сорочка з ластовицями під пахвами, рукав зберігає тип «реглан», але має стяжку по манжеті, додається накладний комір, розріз на комірті глибший. Є вишивка.</p>		<p>Від періоду козацького бароко до сучасності, проте із зміною довжини до талії.</p>
<p>Довга сорочка з рукавами, що вшиваються у поличку, з клинцями в бокових швах поличок і ластовицею під пахвами. Виріз глибокий, рукави прямі, плечі розширено зборками, є вишивка.</p>		<p>Перехідний період між середньовічним кроєм та козацькою модою, що збереглася донині.</p>
<p>Складнокроєний рукав із викроєною в полотні рукава ластовицею та регланом на збірці. Крім того, сорочка має манжетну та комірцеву збірку, оздобу вишивкою та шитвом у зоні реглану.</p>		<p>Від козаччини до середини ХХ ст. такий тип сорочок поступово спростився до звичайного прямого рукава на збірці, що зараз повсюдно мають вишиті сорочки промислового виробництва.</p>

Таблиця А 6

Колористика давнього українського одягу, актуальна для сучасного професійного гардеробу археолога

N	Опис	Ілюстрація	Фонд	Дата
1	Поєднання базових кольорів – червоного, синього та акцентів – білий, чорний, помаранчевий на вовняній тканині для плахти.		Полтавський краєзнавчий музей	Сер. ХІХ ст., Полтавщина
2	Використання тонких відтінків основної палітри: малинового, темно-зеленого, бірюзового. Відмінність між кольорами підкреслено різними візерунками шашечок плахти		Чернігівський краєзнавчий музей	Сер. ХVІІІ ст., Сіверщина
3	Темна парча із яскравими деталями: зелений, золотий, малиновий. Підходить як взірець поєднання кольорів для робочого та офіційного строїв.		Полтавський краєзнавчий музей	Поч. ХІХ ст., Полтавщина
4	Неординарний візерунок плахти підходить для колористики робочого одягу і оформлення аксесуарів		Полтавський краєзнавчий музей	Поч. ХХ ст., Полтавщина

Фактури автентичних тканин
для сучасного професійного гардеробу археолога

N	Опис	Ілюстрація	Фонд	Датування
1	Вовняна щільна матерія із тканим геометричним візерунком для плахт і верхнього одягу		Полтавський краєзнавчий музей	Кін. XVII ст., Полтавщина
2	Плахта із вовняно-шовкової суміші ниток і візерунком у клітинку із внутрішнім орнаментом «засіяне поле»		Чернігівський краєзнавчий музей	Сер. XVIII ст., Сіверщина
3	Взірці конопляної домоткані – випуклої і міцної. Екологічна та тривка до зношування, вона підходить для ущільнення місць, що потребують особливого захисту		Національний історичний музей України	Кін. XVIII ст., Наддніпрянщина
4	Парча, виготовлена в Україні із суміші шовкової і бавовняної ниток. Щільна і ошатна, підходить для офіційного, парадного строю		Полтавський краєзнавчий музей	Поч. XIX ст., Полтавщина

Додаток Б

Ескізи колекції спеціального одягу для археологів

























Додаток В

Конфекційні карти для виготовлення моделей колекції

Таблиця В.1

Конфекційна карта

Розробник: Скічко Діана

Назва виробу: куртка унісекс

Розміри, що рекомендуються: Ос – 96; От. – 64, ОтШ – 84

Зрости, що рекомендуються: 170–176

Замальовка моделі	Основні матеріали		Фурнітура	
	Зразки матеріалів	Назва, артикул	Зразки фурнітури	Назва, артикул
		Плащова Softshell на флісі 180430		Застібка- блискавка УКК 7699
				Нитки Gutterman n Mara № 120, col. 000
				Резинка кругла 440600
				Фіксатор A1186

Конфекційна карта

Розробник: Скічко Діана

Назва виробу: брюки унісекс

Розміри, що рекомендуються: Ос – 96; От. – 64, ОтП – 84

Зрости, що рекомендуються: 170–176

Замальовка моделі	Основні матеріали		Фурнітура	
	Зразки матеріалів	Назва, артикул	Зразки фурнітури	Назва, артикул
		Коттон-твіл світло-коричневий 178260		Застібка-блискавка УКК 20/20-572
		Плащова Softshell на флісі 177311		Нитки Guttermann Mara № 120, col. 4773
				Резинка СИНДТЕ КС-1027
				Гудзик 145783

Таблиця В.3

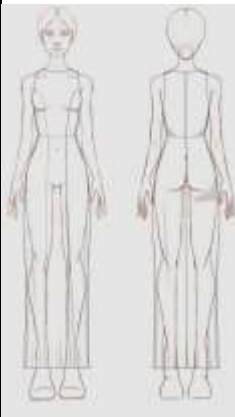




Конфекційна карта

Розробник: Скічко Діана

Назва виробу: сукня жіноча

Розміри, що рекомендуються: Ос – 96; От. – 64, ОтIII – 84

Зрости, що рекомендуються: 170–176

Замальовка моделі	Основні матеріали		Прикладні матеріали		Фурнітура	
	Зразки матеріалів	Назва, артикул	Зразки матеріалів,	Назва артикул	Зразки фурнітури	Назва, артикул
		Сорочкова рогожка 178195		Дублерин 12747		Застібка - блискавка УКК 270360
						Нитки Guttermann Mara № 120, col. 111

Таблиця В4

Розрахунки до побудови креслення деталей базової конструкції брюк

№	Найменування та умовне позначення виміру	Розрахункова формула
1	2	3
1	Довжина	$Дбр = 104$
2	Ширина по лінії талії	$Шл.т = Ст + Пт =$ $= 34 + 0 = 34$
3	Ширина по лінії стегон	$Шл.ст = Сб + Пст =$ $= 47 + 0 = 47$
4	Висота поясу	4
5	Ширина по лінії низу	32

Таблиця В5

Розрахунки до побудови креслення деталей базової конструкції сукні

№	Найменування та умовне позначення виміру	Розрахункова формула
1	2	3
1	Довжина	$Д = Дтс + Дтк =$ $= 39,0 + 100,0 = 139,0$
2	Ширина по лінії грудей або на рівні глибини пройми	$Шл.г = Сгш + Пг =$ $= 42,0 + 1 = 43,0$
3	Ширина по лінії талії	$Шл.т = Ст + Пт =$ $= 32,0 + 1,0 = 33,0$
4	Ширина по лінії стегон	$Шл.ст = Сб + Пст =$ $= 48,0 + 1,0 = 49,0$
5	Довжина лінії плеча	$Дл.пл = Шп + Пш.п =$ $= 12,0 + 0 = 12,0$
6	$\frac{1}{2}$ ширини спинки	$\frac{1}{2} Шсп = Шс + Пс =$ $= 16,5 + 1 = 17,5$
7	$\frac{1}{2}$ ширини переду	$\frac{1}{2} Шпер = Шг + Пп. =$ $= 20,0 + 0 = 20,0$

Додаток Г

Апробація результатів дослідження та дизайн-проектування колекції спеціального одягу для археологів

Г.1. Публікація тез IV Всеукраїнської науково-практичної конференції «Стан і перспективи розвитку хімічної, харчової та парфумерно-косметичної галузей промисловості» (Херсон, ХНТУ, 21 травня 2021р.)

Г.2. Програма The V-th International Symposium «Creativity. Technology. Marketing» (Кишинів, ТУМ, 31 березня 2023р.)

Г.3. Сертифікат учасника конкурсу стартапів КНУТД III Всеукраїнської конференції здобувачів вищої освіти і молодих учених «Інноватика в освіті, науці та бізнесі: виклики та можливості» (Київ, КНУТД, 17 листопада 2022р.)

Г.4. Дипломи учасника та переможця Міжнародного конкурсу молодих дизайнерів-модельєрів «Печерські каштани» (Київ, КНУТД, 2022р.), Міжнародного конкурсу одного образу та новорічно-різдвяного декору «Сузір'я Каштан» (Київ, КНУТД, 2021, 2022рр.)

Стан і перспективи розвитку хімічної, харчової та парфумерно-косметичної галузей промисловості: Матеріали IV Всеукраїнської науково-практичної конференції. – Херсон, ХНТУ, 2021. – 93 с.

Відповідальний за випуск:
зав.каф. ХТЕБХП

д.т.н., проф. Сарібєкова Д.Г.

Організаційний комітет конференції:

Голова оргкомітету:
Сарібєкова Діана Георгіївна - д.т.н., професор, зав. кафедри хімічних технологій, експертизи та безпеки харчової продукції ХНТУ.

Члени оргкомітету:
Кудігін М.Л. – професор кафедри хімічних технологій, експертизи та безпеки харчової продукції ХНТУ;

Салеба Л.В. – доцент кафедри хімічних технологій, експертизи та безпеки харчової продукції ХНТУ;

Рапук М.С. – доцент кафедри хімічних технологій, експертизи та безпеки харчової продукції ХНТУ;

Повстяной В.М. – доцент кафедри хімічних технологій, експертизи та безпеки харчової продукції ХНТУ;

Куник О.М. – доцент кафедри хімічних технологій, експертизи та безпеки харчової продукції ХНТУ;

Юрова Т.А. – ст. викладач кафедри хімічних технологій, експертизи та безпеки харчової продукції ХНТУ.

Семешко О.Я. – ст. викладач кафедри хімічних технологій, експертизи та безпеки харчової продукції ХНТУ.

Гаргаун Р.В. – асистент кафедри хімічних технологій, експертизи та безпеки харчової продукції ХНТУ.

Збірник містить тези IV Всеукраїнської науково-практичної конференції «Стан і перспективи розвитку хімічної, харчової та парфумерно-косметичної галузей промисловості». Запропоновані матеріали є цікавими для фахівців, що працюють в галузі хімічних технологій, легкої і текстильної промисловості, харчової хімії і біотехнологій, хімічних технологій виробництва харчових добавок, косметичних засобів та експертизи харчових продуктів.

Матеріали надруковані мовою оригіналу. Тези публікуються в авторській редакції. Редакція не несе відповідальності за зміст тез.

УДК 398.332.12

СКРІЧКО Д.О., ДИКОВИЧ Т.А., ГАЛАВСЬКА Л.С.
Київської національної університету технологій та дизайну

СТИЛІЗАЦІЯ ОРНАМЕНТІВ ПИСАНОК

Здобутки минулого є невичерпним джерелом інформації для створення сучасних предметів повсякденного вжитку. Тому щоб не копіювати, а робити щось нове, використання прийому стилізації стало основою дизайну. Надзвичайно багатим періоджерелом для вивчення символіки, орнаментів та побуту в Україні є писанки, адже в кожному регіоні писанкарство розвивалося по-різному та набувало своїх особливих ознак. Велика кількість робіт майстринь стала не тільки культурною спадщиною України, але й базою для нових проєктів, колекцій та робіт.

Здавна писанки вважалися сильним оберегом, всі узорні набували певного сакрального значення і були певним побажанням мати хороший урожай, здоров'я, щастя у родині та інше. Хоч сучасна людина не є такою віруючою як наші предки, символи все ще викликають у нас певні асоціації. За способом виготовлення писанки поділяються на декілька видів: писанки, солом'янки, мальованки, крапанки, крапанки, дряпанки та бісерки; також сучасні майстри почали створювати нові види декорування яєць, такі роботи безперечно є унікальними витворами та потребують детального розгляду як пошук нових стилів та ідей. Головним інструментом для виготовлення писанки є писачок. Для деяких видів цих творчих робіт також використовували сірники або шпильки. Принцип розпису є досить простим: на яєце розтопленим воском наноситься візерунок, потім роботу занурюють у фарбу (синтетичну або натуральну) і так шар за шаром, цей витвір мистецтва набуває свого фінального вигляду. Орнаменти можуть бути геометричні, рослинні, жанрові, анімалістичні також зображували декоративні плями, зображення споруд та церковна символіка. Зазвичай, як принцип стилізації використовується: узагальнення форми, зміна обрису, спрощення конструкції, зміна характеру форми на більш декоративну, розбір на площини або зміна силуету, також лінійно-спрощена стилізація та деформація кольору разом з текстурою.

На кафедрі технологій та дизайну текстильних матеріалів у рамках практичних робіт з дисципліни «Прикладне мистецтво» реалізовано проєкт «Стилізація елементів рослинного і тваринного світу України для створення візерунків писанкарства та виробів з їх використанням». В таблиці 1 представлено авторська стилізація орнаментів писанок Київщини, Полтавщини, Гуцульщини, Чернігівщини, Центральної Галичини. На основі орнаменту писанки Центральної Галичини розроблено ескізний проєкт та відповідні аксесуари (рис. 1).

Таблиця 1– Стилізація орнаментів писанок

Писанка	стилізація	Писанка	стилізація

Таку писанку кладуть в колыску до народження немовляти. Золуленька на писанці пишеться без ділення яйця на сектори – одна пташка і гілочки.



Рис. 1. Ескізний проект «Писанка», асортимент аксесуарів

Метод стилізації, як пошук нових форм та засіб творчого розвитку є найкращим способом для пошуку стилістично цілісного дизайну предметів, естетичного та конкурентоспроможного на ринку продукції товарів легкої промисловості.

Література:

1. Біляшівський Е. Українські писанки / Е. Біляшівський. – К. : Мистецтво, 1968. – 92 с.
2. Світ української писанки / [упоряд. С. П. Сітко, Т. Є. Русанова]. – К. : Кондор, 2005. – 96 с.
3. Писанка – унікальний витвір українського народного мистецтва: історія, традиції, сучасність / Р. Р. Михайлівщин // Вісник Житомирського державного університету імені Івана Франка. Педагогічні науки. - 2017. - Вип. 2. - С. 191-196.



The V-th International Symposium
Creativity. Technology. Marketing

CREATIVITY TECHNOLOGY MARKETING

PROGRAM

31 March 2023
Chişinău



-
- 14:30-17:30 **Arsenii ARABULI, Vladimir BAJZIK, Olena KYZYMCHUK**
Thermal properties of hybrid knitted fabrics for electromagnetic field shielding
- Natalia CHUPRINA, Diana SKICHKO, Khan CHZHAN**
Design features of special clothing for archeologists
- Natalia CHUPRINA, OIha TERESHCHENKO, Kristina BILAS**
Modern urban stylistics of the military
- Svetlana CANGAŞ, Elena FLOREA-BURDUJA**
Poziţionarea gulerelor cu revere în produsele de îmbrăcăminte
- OIha MYKHAILIUK, OIha TERESHCHENKO, Anastasiia MAMLAI**
The use of the structure of natural forms in the collections of modern designers
- Mălina-Ioana ROŞCA, Ana-Diana VATRĂ, Manuela-Lăcrămioara AVĂDANEI, Florentina LUPOAE**
Stil și eleganță – produse vestimentare pentru persoane cu dizabilități locomotorii
- Iona MANDYRADZHY, Anna KOSTOCHKA, Olena KOLOSNIHENKO, Natalia CHUPRINA**
Ethnic preconditions for designing contemporary eco-clothing
- Angela DOINA-BEZUȚCHI, Marina MALCOCI**
Studiul metamorfozelor stilului etnic
- Elena EȚCU**
Interferența codificării în ornamentarea vestimentației românească
- Viorica CAZAC, Lucia ADASCALIȚA**
Analiza diversității fețelor de pernă din interiorul tradițional
-





Г.3. Сертифікат учасника конкурсу стартапів КНУТД III Всеукраїнської конференції здобувачів вищої освіти і молодих учених «Інноватика в освіті, науці та бізнесі: виклики та можливості» (Київ, КНУТД, 17 листопада 2022р.)



Г.4. Дипломи учасника та переможця Міжнародного конкурсу молодих дизайнерів-модельєрів «Печерські каштани» (Київ, КНУТД, 2022р.), Міжнародного конкурсу одного образу та новорічно-різдвяного декору «Сузір'я Каштан» (Київ, КНУТД, 2021, 2022рр.)



Г.4. Дипломи учасника та переможця Міжнародного конкурсу молодих дизайнерів-модельєрів «Печерські каштани» (Київ, КНУТД, 2022р.), Міжнародного конкурсу одного образу та новорічно-різдвяного декору «Сузір'я Каштан» (Київ, КНУТД, 2021, 2022рр.)